

ŽELEZAR

JESENICE, 19. SEPTEMBRA 1985

ŠTEVILKA 37 • XXXIV

TVORNI POSEG V RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA?

Približuje se konec tretjega mandata delegatsko oblikovanih skupščin in s tem seveda čas intenzivnih priprav na volitve v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti, obenem pa morajo člani sindikata, ki je nosilec kandidacijskega postopka, evidentirati se kandidate za sindikalne funkcije.

V treh mandatnih obdobjih se je navdušenje nad samoupravo močjo delavca v obsežnem, in kar se da kompliciranim delegatskem sistemu, močno umirilo. Kar bi bilo še pred nekaj leti nadvse bogokletno, slišimo in beremo danes že domala vsak dan. Dejstvo je, da je delegatski sistem, kakršnega imamo, neučinkovit in da ne omogoča, da bi lahko delavec dejansko odločal o pogojih in rezultatih svojega dela. S formalnostmi preobremenjeno samoupravljanje je daleč od dejanskega in se sprevača v svoje nasprotje. Edina tolažba je morda to, da v takem sistemu dejansko odločilne moči nima nihče, ne delavec in ne odtujeni centri moči ali notranji sovražnik. Končni učinek različnih ali celo nasprotujočih si hotenj je vsakemu od sodelujočih prav tako nepredvidljiv in neobvladljiv kot zadetek na tomboli. Kakšen ugled ima tak sistem med delavci, zgovorno kaže pojav, da evidentiranje nekega delavca za kandidata za eno od brezštevilnih funkcij v tem sistemu ni izraz zaupanja v njegove sposobnosti ampak vse bolj način, kako ponagajati nepriljubljenemu sodelavcu.

Delegatski sistem ne deluje, delegacije so iz mandata v mandat in iz leta v leto vse manjkrat sklepne, s čimer delavci izgubljajo še zadnje minimalne možnosti odločanja, posledica vsega tega pa je samo to, da se opravljanje delegatskih funkcij sprevača v mučno dolžnost. Zato nas potek evidentiranja ne sme prav nič čuditi. Od triindvajsetih osnovnih organizacij sindikata v Železarni jih kar šestnajst, kljub dvakratnemu odlogu, še ni predložilo seznamov evidentiranih kandidatov za delegatske funkcije v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti. Od tistih sedmih, ki so to storile, nekatere niso izpolnile evidenčnih kartonov, druge pa so samo predložile dolg spisek imen brez razlage, kdo je evidentiran za kaj.

Predlog zakona o dopolnitvah zakona o volitvah in delegiranju v skupščine dopušča nekatere formalne izboljšave pri oblikovanju delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Doslej je morala vsaka temeljna organizacija s 150 zaposlenimi oblikovati posebno delegacijo za vsako SIS, po novem pa naj bi bilo mogoče v manjših temeljnih organizacijah (do 200 zaposlenih) oblikovati po eno splošno delegacijo, v TOZD z 200 do 400 zaposlenih po tri združene in le v večjih po devet posebnih delegacij. Ponuja pa se še ena možnost, da bi namreč več temeljnih organizacij oblikovalo skupne delegacije po teritorialnem principu. Za Železarno bi to pomenilo, če bi se odločili za to rešitev, da bi namesto dosedanjih 1400 potrebovali le še 575 delegatov za skupščine SIS, kar vsekakor pomeni določeno racionalizacijo delegatskega sistema.

Seveda se moramo zavedati, da so te spremembe samo formalne, še zlasti, če bomo po novem evidentirali po več kandidatov za eno funkcijo. Te spremembe same po sebi ne morejo zagotoviti boljšega dela delegacij, za to bi bile potrebne precej bolj radikalne spremembe in še te le tedaj, če bomo znali povrniti izgubljeno zaupanje v samoupravo moč delavca. Tu pa so seveda potrebni precej težji argumenti kot tisti iz arzenala papirne vojske.

V naši Železarni se radi pohvalimo s svojo naprednostjo. Bili smo med prvimi delovnimi organizacijami, ki so imele delavski svet, prvi smo uvedli samoupravne delovne skupine kot osnovno celico samoupravljanja. Tudi mladost je bila nekad na naši strani: Vencelj Perko je bil pri sedemindvajsetih glavni delavski zaupnik, Dante Jasnič prav tako pri sedemindvajsetih predsednik delavskega sveta. Kaže, da smo se v zadnjem času uspavali, zato je ta trenutek nadvse primeren, da spet tvorno posežemo v razvoj samoupravljanja. Borut GRCE

PRED REDNO SEJO OBČINSKE KONFERENCE SZDL

Predsednik Mirko Rabič v ponedeljek, 23. septembra, sklicuje redno sejo občinske konference SZDL Jesenice. Delegati bodo na seji ocenjevali potek javne razprave o osnutku dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje od leta 1986 do 1995 oz. za nekatera področja do leta 2000, uresničevanje aktivnosti v zvezi s skupščinskimi volitvami prihodnje leto, obravnavali informacijo o pripravah na izvedbo programsko-volilnih sej krajevnih in občinskih konference SZDL ter gradivo za 34. sejo družbenopolitičnega zbora Skupščine občine.

V informaciji, ki so jo delegati dobili z vabilom, je rečeno, da razprava o osnutku dolgoročnega plana razvoja občine poteka že od 20. junija dalje. Tako v pripravah osnutka kot tudi po sprejemu osnutka za javno razpravo v vseh treh zborih občinske skupščine so se zvrstili različni strokovni sestanki in razgovori, o osnutku pa so razpravljali tudi že v nekaterih temeljnih samoupravnih enotah, pri čemer so sodelovale tudi družbenopolitične organizacije. Ker se v tem mesecu javna razprava o osnutku končuje, bodo na ponedeljkovi seji občinske konference SZDL ocenjevali aktivnost v zvezi z javnimi razpravami, obenem pa, če bo seveda potrebno, oblikovali še dodatne pripombe na ta pomembni razvojni dokument. Naj omenimo, da je bil osnutek dolgoročnega plana objavljen v 20. številki Delegata junija letos.

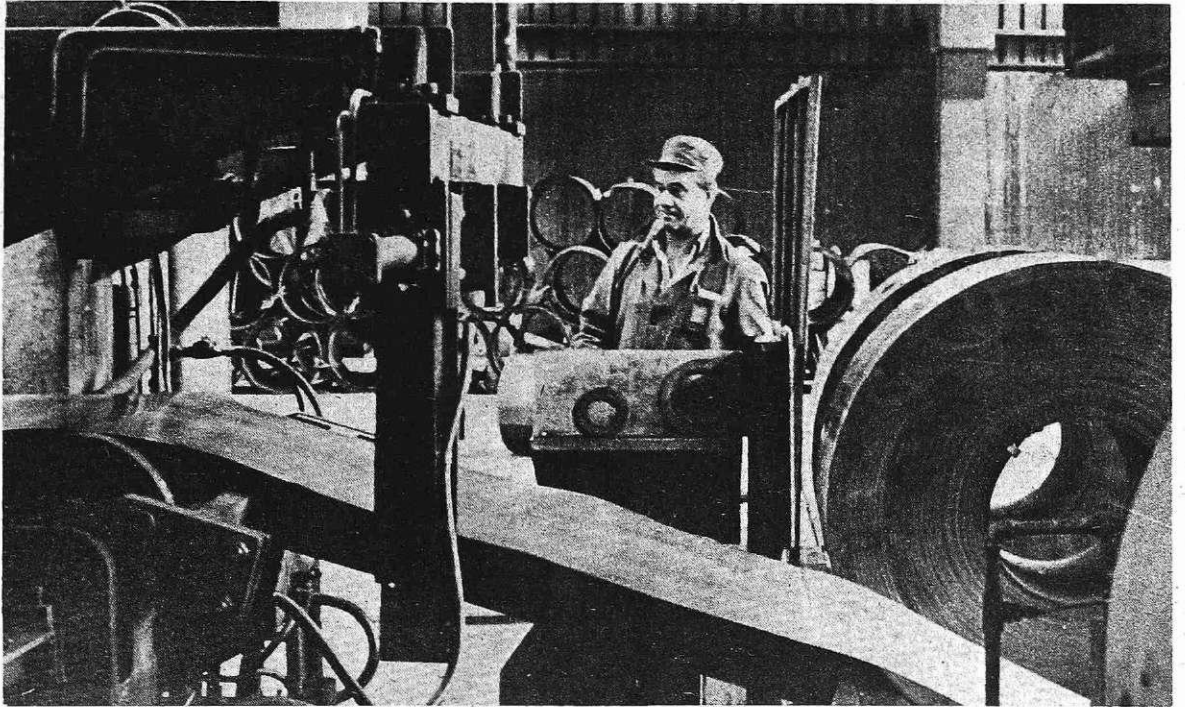
Na seji bodo tudi ocenjevali potek evidentiranja možnih kandidatov za skupščinske volitve prihodnje leto, oziroma uresničevanje programa aktivnosti za izvedbo predpriprav na volitve leta 1986 in za izvedbo predkandidacijskih, kandidacijskih in volilnih opravil in konstituiranje delegacij in delegatskih skupščin v občini Jesenice, ki je bil sprejet februarja letos na skupni seji predsedstva

občinske konference SZDL in volilne komisije. S to konferenco naj bi se povečala tudi aktivnost v vseh okoljih, predvsem glede dodatnega evidentiranja možnih kandidatov za prevzem odgovornih delegatskih dolžitev od občine do republike.

Ker letos poteka dveletni mandat predsednikom, podpredsednikom in sekretarjem v SZDL, kar narekuje še posebno skrbne priprave na programsko-volilne seje krajevnih in občinskih konference SZDL, bodo na seji obravnavali tudi potek priprav na te seje. Seje krajevnih konference bodo potekale v septembru in oktobru, seja občinske konference SZDL pa bo v novembru.

Osnovna pozornost mora veljati temu, navedajo v informaciji delegatov, da bi za odgovorne dolžnosti v SZDL in delegatsko-skupščinskem sistemu delovni ljudje in občani predlagali ustrezno usposobljene kandidate in take, ki so z dosedanjim delom dokazali svojo privrženost utrjevanju in nadaljnjemu razvoju socialističnega samoupravljanja in ki imajo potreben ugled v družbi.

Delegati bodo na ponedeljkovi seji obravnavali in potrjevali še zapisnik stališč in sklepov, ki so bili sprejeti na šesti redni seji konference SZDL Jesenice marca letos.

Dresirno ogrodje v TOZD Hladna valjarna Bela (foto I. Kučina)

POSLOVANJE SLOVENSКИH ŽELEZARN V PRVEM POLLETJU

SPLOŠNI POGOJI POSLOVANJA

Ti so že nekaj let nazaj zaostreni, letos pa se kažejo še predvsem v izjemno visoki inflaciji. Oglejmo si o tem nekaj podatkov. Cene industrijskih izdelkov so bile junija letos po uradnih statističnih podatkih kar za 108,8 % (indeks 208,8 %) višje kot lani v enakem času. V primerjavi z decembrom lanskega leta pa so porasle za 49,7 %. Življenjski stroški so v tem času porasli za 75,8 % oziroma za 35,6 %. Cene rasejo torej tako hitro, da imamo opravka z letno inflacijo okoli 100 %. Takega njihovega divjanja nikoli v povojnih letih nismo zaznali. Visoka inflacija kaže predvsem na hudo zaostrenost protislova v našem ekonomskem življenju, ki jih očitno mnogo prepočas in premalo učinkovito rešujemo.

Tudi sicer letošnja splošna gospodarska gibanja niso nič kaj obetavna. Proizvodnja narašča na primer precej počasneje, ko si želimo. Tako je slovenska industrija v prvem polletju izdelala le za 1,5 % več kot lani v enakem času. Zelo skromne dosežke beležimo tudi v izvozu. Ta naj bi letos po načrtih opazno porasel, kar pa vsaj v prvem polletju ni bilo uresničeno. Nasprotno pa je uvoz dobil kar močan zagon, tako da se v zunanji trgovini zopet srečujemo s precejšnjimi primanjkljaji.

Da bi lahko učinkoviteje obvladovali gospodarske probleme, bi morali uveljaviti številne spremembe v ekonomskem sistemu, predvsem te, za katere smo se v načelu sporazumeli s programom gospodarske stabilizacije. Žal pa tudi v tem pogledu kažemo veliko nemoč, ki se v zadnjem času kaže v velikih razlikah v pogledih na posamezne sistemske rešitve. V tej zvezi naj spomnimo na že kar prenapete polemike okoli sprememb devizne zakonodaje.

PROIZVODNJA V SLOVENSКИH ŽELEZARNAH

Surovega železa smo letos v prvem polletju izdelali za odstotek manj kot lani v enakem času. Tudi proizvodnja surovega jekla je bila za odstotek nižja, blagovna proizvodnja pa je bila nasprotno nekoliko (tudi za odstotek) višja kot lani. Ti dosežki so torej dokaj skromni; po eni strani je pa tudi res, da večjega napredka v proizvodnji v letošnjem letu niti pričakovali nismo in tako se proizvodne številke za sedaj v glavnem gibljejo v okvirih, ki jih je predvideval letni načrt.

To, kar smo pravkar rekli, velja za sestavljeno organizacijo v poprečju. Znotraj nje pa so med posameznimi delovnimi organizacijami kar velike razlike v proizvodnih dosežkih.

Predvsem je treba omeniti Železarno Ravne, ki je letos dala na trg bistveno več izdelkov kot lani v enakem času (skoraj za četrtino več), pa tudi svoj načrt je opazno presešla.

Večjih problemov, ki bi nas resneje zadrževali pri uresničevanju proizvodnih načrtov, niti nismo imeli. To predvsem velja za oskrbo s surovinami iz uvoza, za katero bi smeli reči, da je bila boljša kot nekaj let nazaj.

PRODAJA IN ZUNANJE-TRGOVINSKA MENJAVA

Nekatere gospodarske dejavnosti imajo že prav resne težave s prodajo svoje proizvodnje (lesna industrija). V Slovenskih železarnah jih za sedaj še nimamo, vsaj v poprečju ne. Predvsem jeklo se namreč doma še vedno zelo dobro prodaja, čeprav ne ravno tako kot pretekla leta. Z relativno največji težavo se pri prodaji za sedaj srečuje Žična, pa tudi Železarna Štore pri traktorjih.

Fizični obseg prodanih izdelkov se nam glede na lansko leto ni ravno veliko povečal, ker tudi izdelali nismo veliko več. Pač pa nam je izredno porasla vrednost prodanega blaga, in sicer v poprečju kar za 86 %. Za ta »uspeh« so seveda predvsem zaslužne višje prodajne cene, ki so tudi v našem primeru rasle enako divje kot v gospodarstvu na sploh.

Izvoz je eno od področij, kjer ugotavljamo letos dokaj skromne rezultate. Glede na lansko leto nam je namreč nazadoval (za 6 %), za linearnim načrtom pa zaostajamo pri konvertibilnem izvozu kar za 20 %. Največje zaostajanje v izvozu je opaziti v Železarni Jesenice.

Uvozili smo letos nekaj več kot lani v enakem času. Pri tej primerjavi pa je treba upoštevati, da smo lani v prvem polletju uvozili izjemno malo. Primerjava z načrtom uvoza je zato v tem primeru bolj uporabna; ta pa kaže, da smo doslej uvozili v poprečju precej manj, kot smo načrtovali, pri čemer je tudi tu zaostajanje daleč največje v Železarni Jesenice.

Pri deviznem financiranju uvoza nam tudi letos težav ne manjka. Upali smo sicer, da jih bomo nekoliko lažje obvladovali kot prejšnja leta, in sicer na račun posebnih olajšav, ki naj bi jih bila deležna črna metalurgija na podlagi nekaterih sistemskih rešitev, ki so bile dogovorjene na ravni federacije. Žal pa iz tega ni bilo nič in tako smo se pri zagotavljanju potrebnih deviz morali tudi to pot nasloviti predvsem na lastne virov ter na pomoč potrošnikov jekla. Pri tem smo bili še kar uspešni, kar pa ne pomeni, da nam je

uspelo pokriti vse devizne obveznosti. Interni banki je na primer zmanjkalo kar 5 milijonov dolarjev, da bi lahko v celoti pokrila obveznosti do tujih dobaviteljev.

POSLOVANJE S SREDSTVI

Za letos smo načrtovali izjemno visoke investicije, predvsem na račun gradnje jeklarne 2 na Jesenicah. Velike spremembe v sredstvih nam povzroča tudi visoka inflacija. Kako se je to v prvem polletju uresničevalo, lahko razberemo iz razpredelnice »Analiza gibanja sredstev«.

V razpredelnici najdemo v stolpcu 2 stanje poslovnih sredstev in njihovih virov, s katerimi so razpolagale vse delovne organizacije Slovenskih železarn na začetku leta, v stolpcu 5 pa je stanje sredstev šest mesecev kasneje. V vmesnih dveh stolpcih so spremembe, ki so v tem času nastale; pri tem so v stolpcu 3 spremembe, ki jih je v obliki revalorizacije povzročila inflacija, v stolpcu 4 pa so vse ostale.

Na podlagi teh podatkov je mogoče napraviti nekatere zanimive sklepe o tem, kaj se je s sredstvi dogajalo.

(Nadaljevanje na 6. strani)

BOMO USPELI NADOKNADITI ZAMUJENO?

Do 16. septembra smo po podatkih statistične službe izdelali 60.590 ton skupne proizvodnje in tako izpolnili 91,8 % znižanega operativnega programa. Izredno nizkega indeks skupne proizvodnje (na plan) je v temeljnih organizacijah: Livarna (71,1 %), Hladna valjarna (73,7 %), Profilarna (69,7 %) in Jeklovlek (45 %).

V TOZD Jeklovlek so izdelali 7.461 ton groblja, kar je 89,6 % družbenega plana in operativnega programa. V TOZD Jeklarne so do sedaj vili 19.698 ton jekla in s tem dosegli družbeni plan in operativni program 94,9 %.

V 13 dneh smo prodali 14.850 ton končnih izdelkov in storitev, kar je komaj 84,5 % operativnega programa. Zelo slaba odprema je v TOZD: Livarna (76,6 %), Valjarna žice (63,6 %), Profilarna (75,9 %), Vratni podboji (41,1 %) in Želblarna (77,1 %).

Plan odpreme so dosegli le v TOZD Valjarna debele pločevine, in sicer 101 %.

S POGUMOM IN ZNANJEM DO TEŽJIH VLTOKOV

V preteklem mesecu je bilo osmim sodelavcem iz TOZD Livarna odobreno prvo posebno nadomestilo za tehnično izboljšavo »Izdelava modelov iz stropora in kalupov po CO₂ postopku za večje in težje ulitke«.

»Konec leta 1983,« tako piše v obzorniku, »so v TOZD Livarna dobili naročilo podjetja Ivo Lola Ribar za ulitek težak 50 ton.

Za izdelavo tako težkega ulitka je dobavni rok od 12 do 15 mesecev. Zaradi velike potrebe je naročnik bil pripravljen plačati znatno višjo ceno. Da bi v tako kratkem času uspeli izdelati naročeni ulitek, so najprej pod strokovnim vodstvom Joža Osvalda in Milana Gartnerja izdelali model iz stropora v delavnici naročnika, kar predstavlja novo tehnologijo v železarni. Kalup so nato izdelali iz domačih peskov po CO₂ postopku. Z največjimi napori je avtorjem uspelo ulitek izdelati v roku treh mesecev, predvsem zaradi uporabe novih postopkov izdelave modelov in kalupov. Osem avtorjev si je nadomestilo, to je del ustvarjenega prihranka, ki jim pripada, bratsko razdelilo na osem enakih delov, kar nekoliko diši po uravnilovki, saj delež vseh pri ustvarjenem prihranku najbrž ni bil isti.

Čeprav je odlitek bil izročen kupcu že v začetku januarja lani, se nam je o njem zdelo vredno pisati, čeprav pozno, saj gre za najtežji ulitek, izdelan v Jugoslaviji doslej. Zanimalo nas je predvsem, kako je sodelavec v TOZD Livarna kljub zastarelosti obrata in prostorski stiski uspelo izdelati tak ulitek in to po za njih novem tehnološkem postopku.

»Šlo je za telo cilindra za stiskalnico, namenjeno izvozu«, je povedal Milan Gartner, sodelavec iz TOZD Livarna. »V tovarni Ivo Lola Ribar v Beogradu so potrebovali ulitek v treh mesecih. Z njihovimi tehnologijami smo se dogovarjali avgusta 1983, ulitek pa naj bi bil izdelan že konec decembra ali v začetku januarja 1984. Zastavili smo si vprašanje, kako de-

lati, da bomo izdelek dokončali do predvidenega roka. Izdelava modela iz lesa ni bila mogoča, ker bi to trajalo pol leta, zato smo kljub riziku pristali na izdelavo modela iz stropora, le jedrni naj bi bili leseni. Za izdelavo modela so v tovarni Ivo Lola Ribar porabili le tri tedne.

Tukaj na Jesenicah smo se za delo dobro pripravili in si razdelili naloge. Model smo najprej sestavili in ga zaformali. Iz tako izdelanega kalupa smo ga potem po delih izvlekli. Delali smo po CO₂ postopku, tudi to je novost za tako velik ulitek. Za izdelavo

Ulitik — telo cilindra stiskalnice za tovarno Ivo Lola Ribar iz Beograda — doslej največji ulitek v Jugoslaviji

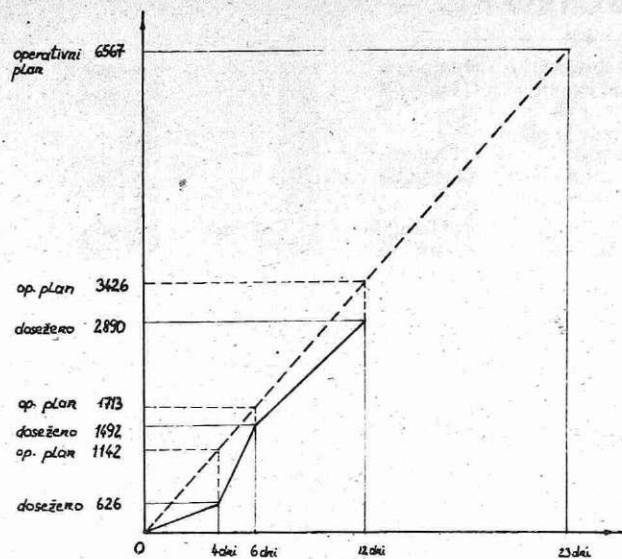
kalupa smo potrebovali 83 ton peska. V tako pripravljen kalup smo vlili jeklo iz dveh SM peči. Najprej šaržo iz pete peči, potem pa še eno iz prve. Med prvim in drugim vlivanjem je poteklo šest minut časa.

Ulitik smo pustili, da se je hladil skoraj mesec dni, potem pa smo ga dvignili iz jame in odrezali nalivke, ki je tehtal skoraj 40 ton. Kupcu smo dostavili ročno očiščeno in termično obdelano telo cilindra v dogovorjenem roku.

Za isto podjetje so potem izdelali še en podoben ulitek, ki je tehtal nekaj manj kot 18 ton. Z izdelavo teh dveh ulitkov v roku, krajšem od treh mesecev, so v TOZD Livarna ustvarili prihranek čez 6.750.000 din, zaradi česar je bilo osem sodelavcev upravičeno do posebnega denarnega nadomestila.

»Žal pri nas nimamo strojev za obdelavo surovih odlitkov, tudi za veliko manjše ne. Z strojno obdelavo odlitkov bi se cena izdelkov skoraj podvojila. V TOZD Livarna smo skupaj s TOZD Strojne delavnice že dajali pobude za nabavo takih strojev, toda vedno so pri tem kakšne ovire, sredstva, kadri...«

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V prvi polovici septembra smo v 12 odpremnih dneh dosegli 2890 milj. din realizacije, kar je za 15,6 % manj od načrtovane — 3426 milj. din. To je preveliko zaostajanje za planom, saj imamo le še slabo polovico meseca za zmanjšanje zaostanka. Tokrat smo prvič slab začetek v drugem tednu še poslabšali, zato je zadnji čas, da svoje sile usmerimo v intenzivnejšo odpremo naših izdelkov, sicer bo naš OD občutno manjši, kot je bil za avgust.

Oddelek za nagrajevanje

ŠEST ODSOTKOV MESEČNO

Na seji izvršilnega odbora medobčinske gospodarske zbornice za Gorenjsko, ki je bila prejšnji teden na Jesenicah, je predsednik poslovnega odbora Železarne poročal o gradnji jeklarne 2.

Gradnja teče po planu in brez sprememb, razen seveda kar zadeva vrednost naložbe. Ta naj bi po prvih izračunih lanskega avgusta stala 182 mio dinarjev, ob čemer je bila upoštevana tudi sedaj veljavna eskalacijska stopnja 17 odstotkov letno. Zdaj znaša ta stopnja že 6 odstotkov mesečno, ali 103 odstotke na leto in le optimisti trdijo, da se ne bo bistveno povečala. Ob upoštevanju te številke naj bi znašala končna vrednost naložbe 460 mio dinarjev, od česar pa samo 360 milijonov dinarjev predstavlja vrednost osnovnih sredstev, ostalo pa so predvsem interkalarni obresti.

Logično vprašanje, ki se ponuja ob taki rasti (resda nominalni) vrednosti investicije, je, kako dotečajo sredstva za gradnjo, predvsem od tistih 142 porabnikov jekla in jeklenih izdelkov, s katerimi je Železarna podpisala samoupravne sporazume o združevanju sredstev. Iz teh virov redno priteka okrog 70 odstotkov dogovorjenih sredstev, moralo pa bi jih, da bi bil omogočen normalen potek gradnje, vsaj 90. Težave povzročajo predvsem novi zakonski predpisi, ki nekaterim nekoliko slabše stoječim podpisnikom otežujejo združevanje sredstev. Prav zato se v Železarni najbolj trudimo, da bi zagotovili normalni dotok teh sredstev, saj bi vsaka zamuda pri investiciji imela napredvidljive posledice.

Drugo vprašanje, ki so ga na seji postavili člani gospodarske zbornice, je cena jekla iz nove jeklarne. Najbolj jih skrbi, ali ne bo naraščajoča

vrednost investicije vplivala tudi na višje cene jekla. Boris Bregant je pojasnil, da ne moremo pričakovati, da bi bilo jeklo iz nove jeklarne bistveno cenejše od sedanjega, čeprav po porabi energije na enoto proizvoda po novem postopku za približno polovico manjša kot sedaj in čeprav se bo delalo s cenejšimi surovinami in manjšim deležem živega dela. Pač pa bi vztrajanje pri sedanjem načinu proizvodnje jekla pomenilo, ob hitrem naraščanju stroškov za tako proizvodnjo, vedno dražje jeklo ali celo ustaveitev proizvodnje. Zato lahko pričakujemo, da bo investicija v jeklarno 2 omogočila nadaljnjo proizvodnjo jekla v dosedanjem obsevu, ma boljšem asortimentu po cenah, ki bodo sprejemljive za porabnike naših izdelkov.

Kakor je za kupce našega jekla pomembno vprašanje cene jekla, ki bo prišlo iz nove jeklarne, pa je za širšo javnost prav tako pomembna tudi ekološka plat investicije. Čeprav je dim, ki se vali iz plavžev in martinarnih popolnoma nestrujen, je vendarle nadzve neprijeten. In kar je še huje, ne da se prav dosti pomagati, saj bi bil učinek čistilnih naprav v teh dveh fazah proizvodnje bolj viden v ceni jekla kot v čistoči jeseniškega zraka. Naložba tudi tukaj prinaša bistveno prednost, saj je mogoče na elektropeči montirati zelo učinkovite odpraševalne naprave, ki seveda niso ravno poceni, pa zato vsaj delujejo.

Borut GRCE

IZ ŽELEZARNE RAVNE

35-LETNICA SAMOUPRAVLJANJA

Ko se je leta 1950 v naši državi uresničila davna želja, da so s podjetji začeli upravljati delavci sami, so že 9. septembra istega leta tudi delavci na Ravnah prevzeli tovarno v svoje roke z obljubo, da bodo delali »vse za razvoj tovarne in kraja, vse za boljši jutrišnji dan«.

In Železarna Ravne se je v treh desetletjih in pol res razvila v tovarno plemenitih jekel svetovnih razsežnosti, pomembno vplivala na razvoj celotne Mežiške doline in v svojih delavcih globoko uzavestila samoupravljanje. Prav moč v delavcih samih krepki samoupravljanje še danes, v zaostrenih gospodarskih razmerah.

V počastitev obletnice samoupravljanja je bila na Ravnah proslava.

AVGUSTOVSKI CILJI

Plan realizacije za avgust smo v Železarni Ravne precej presegli, predvsem zaradi boljšega asortimenta in povečane fizične proizvodnje. Izvoziti za 1,6 milijona dolarjev, kolikor smo načrtovali, nam ni uspelo (1,5 milijona dolarjev), smo pa presegli dinamično planirani izvoz zaradi ugodnejših poprečnih cen in boljšega asortimenta.

Med TOZD z dobrimi rezultati sta zelo izstopali TOZD Valjarna in Kovčarica.

Cilj v septembru je 4,3 milijarde din fakturirane realizacije in 1,6 milijona dolarjev konvertibilnega izvoza. Upamo, da bomo cilj dosegli, da bo potem dohodkovna rast čim večja, gibanje realnih OD pa pozitivno.

NOVE AKTUALNE NALOGE

Delavski svet Železarne Ravne je na seji konec avgusta ocenil poslovne rezultate Železarne v prvem polletju, podal kratko oceno ukrepov za izboljšanje poslovanja in sprejel nove aktualne naloge za naslednje obdobje.

Ukrepi za izboljšanje poslovanja, ki so jih v Železarni Ravne sprejeli septembra 1984 in januarja 1985, so prinesli vrsto spodbudnih rezultatov:

- Dosegajo bistveno boljše fizične in ekonomske učinke (produktivnost, skupna in blagovna proizvodnja, izmeček, varčevanje, sredstva za reprodukcijo, OD itn.).

- Odgovorno in po planu uresničujejo dolgoročne naloge (razvoj organizacije, kadrovanja in izobraževanja, samoupravnih delovnih skupin, krožkov kvalitete, inovativne dejavnosti, sistema delitve OD in zagotavljanja kvalitete ter urejanje delovnih norm).

- Pomemben uspeh so dosegli z akcijo »Predlagaj kaj koristnega«.

- Omejili so alkoholizem (vnašajo manj pijače, evidentiranje alkoholikov je dalo določene učinke itn.).

- Vedejo se boljše (manj je zamujanja, predčasnih odhodov, pobe- gov čez ograjo, tatvin, itn.).

Toda kljub temu z vsemi rezultati niso zadovoljni.

- V šestih mesecih so ustanovili le 38 krožkov kvalitete.

- V nekaterih okoljih še vse preveč popuščajo kršiteljem tehnološkega reda, discipline, medsebojnih odnosov itn. To negativno vpliva tako na kršitelje kot na ogromno večino, ki red spoštuje.

- V nekaterih okoljih je občasno opaziti odpor do sprejemanja zahtevnejših nalog (npr. pri zastavljanju mesečnih ciljev).

Ker morajo v teh nestabilnih gospodarskih razmerah za nadaljnji razvoj tovarne, za višje OD, bogatejšo življenje v kraju itn. nujno dosegati še boljše poslovne rezultate, je delavski svet delovne organizacije sprejel za naslednje obdobje več aktualnih nalog.

1. Vsi delavci, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi, posebno organizatorji delovnih procesov, od delovodij do poslovnega odbora, morajo vse naloge za doseganje boljših poslovnih rezultatov uresničevati odgovorno. Posebno pozornost je treba nameniti:

- uresničevanju dolgoročnih nalog in razvojni politiki,
- določanju in uresničevanju mesečnih ciljev,
- razvijanju samoupravnih odnosov v procesu dela,
- razvijanju vseh oblik stimulacij,

- krepitvi ustvarjalnosti in praktične učinkovitosti vseh strokovnih služb,

- kadrovanju in usposabljanju vseh delavcev,

- medsebojnim dobavam in oskrbi z materialom med TOZD,

- dograditvi sistema inovacij in povečanju ažurnosti,

- ocenitvi uspešnosti dela vseh TOZD ob koncu leta,

- varčevanju na vsakem koraku, posebej predmetov velike vrednosti,

- stabilnemu izboljševanju kakovosti izdelkov,

- preganjanju nedela, alkoholizma, delovne, tehnološke in poslovne nediscipline, negativne dejavnosti posameznikov itn.

2. RPT in Komerciala morata več in odgovorneje sodelovati pri določa-

nju mesečnih ciljev po posameznih TOZD.

3. Po predlogu sindikata bodo razvili sistem tekmovanja za najboljši TOZD oz. delovno skupnost in krožek kvalitete, najboljšo organizacijsko enoto in samoupravno delovno skupino ter najboljšega in najustvarjalnejšega delavca v TOZD, delovni skupnosti oz. DO. Nagrade zanje bodo v smislu strokovnega usposabljanja (ekskurzije, izobraževanje) itn.

4. Ponovno bodo evidentirali alkoholike, posebno pozorno tiste, ki se pijače še vdajajo. Vanj bomo vključili več subjektov, poleg vodstev še samoupravne delovne skupine, sindikat, zdravstvene in socialne službe itn.

5. Začeli bodo evidentirati vse delavce, ki večkrat kršijo red in disciplino oz. ne dosegajo ustreznih delovnih rezultatov. Tem bomo poskušali pomagati z dodatnim usposabljanjem ali premeščanjem na ustreznejša dela. Proti lenuhom bodo postopali ostreje.

6. Še dosledneje bodo uresničevali že sprejete disciplinske ukrepe (suspens, ugotavljanje materialne odgovornosti, pavšalna odškodnina itn.). Zato morajo strokovne službe svojo nadzorno funkcijo izvajati še odgovorneje.

Ravnatelji so dolžni izreči suspens v naslednjih primerih:

- ob vsaki tatvini družbene ali privatne lastnine,

- vsakemu delavcu, ki ima ob prihodu na delo ali med delom več kot 0,5 promila alkohola v krvi ali če delavec odkloni alkotest, ki mu ga odredi vodja delovnega procesa ali delavec splošne službe,

- delavcem, ki opravljajo dela šoferja ali voznika manipulatorja, če imajo v krvi več kot 0,0 promila alkohola,

- vsakemu delavcu, ki vnaša ali povzroči vnos alkohola v delovno področje,

- ob hujših primerih neuspele proizvodnje ali zgrešenih poslovnih odločitev,

- delavcem, ki namerno širijo lažne informacije, čeprav so resnične informacije na razpolago, ali ki pozivajo k prekinitvi dela, ne da bi pred tem dali pobudo za sklic samoupravne delovne skupine ali zbora delovnih ljudi,

- ob hujših primerih odklanjanja delovnih nalog,

- vodjem delovnih procesov, ki v gornjih primerih ravnatelju ne dajo pobude za suspens.

7. Vsak TOZD mora izdelati seznam lastnih nalog in ciljev.

8. Predvideli bodo možnost postavljanja takšnih ciljev, katerih uresničitev bi jim ob zaključnem računu za leto 1985 dajala možnost za dodatno izplačilo OD.

Helena Merkač

OBVESTILO KUPCEM BELE TEHNIKE GORENJA

Preko trgovske organizacije Zarja smo pri proizvajalcu gospodinjskih strojev Gorenje uspeli izposlovati 10 % popust za vse, ki so kupili te izdelke v akciji prodaje bele tehnike v delavskem domu pri Jelenu. Ker odplačujemo izdelke v 10 obrokih, pomeni 10 % popust zmanjšanje za en obrok — torej bomo kupljeno blago plačali v devetih obrokih. Trgovsko podjetje Zarja bo vsem kupcem bele tehnike posredovalo dobropis v višini enega obroka (oz. 10 % vrednosti kupljenega blaga). Tisti, ki se bo odločil, da bo dobropis uveljavil (kupil ustrezno robo), bo bremenjen z vsemi obroki (deset), ostali pa morajo dobropis vrniti najkasneje do 15. decembra sindikatu Železarne (stari IBM), da se jim bo obračunal en obrok posojila manj (devet obrokov). Vsem, ki do 15. decembra ne bodo oddali dobropisa (to bo pomenilo, da so ga izkoristili), bomo odtegnili vseh deset obrokov.

IO sindikata Železarne

Plavžar (foto: B. Grce)

OSNOVE DOLGOROČNE POLITIKE ENERGETIKE

Racionalni razvoj proizvodnje in potrošnje energije ter njuno usklajevanje je ena od prioritetenih nalog razvoja gospodarstva. Rešuje se lahko le s skupno akcijo in prizadevanjem naše družbe. Realizacija strategije razvoja energetike Jugoslavije mora nujno spremljati razvojno raziskovalno delo. To pomeni, da je pri izdelavi planov dolgoročnega razvoja energetike nujno potrebno reševati problem koriščenja vseh energetskih virov ter njihovo racionalno porabo.

Srečujemo se s problemi, ki so dolgoročno značaja, pri čemer ne smemo zanemariti dejstev, da je energija osnova razvoja proizvodnje in družbe. Pri tem planiranju ne moremo mimo energetskih rezerv, nujnosti uvoza energije in zato težav. Upoštevati je treba energetsko odvisnost države ter probleme pri substituciji in izkoriščanju energije. Celotni načrt razvoja energetike mora sloneti na naslednjih izhodiščih:

- čim bolj se naslanjati na razvoj domače energetike pri izkoriščanju energije premoga, nafte, plina, vodnih potencialov, nuklearne energije in lesa,
- racionalni porabi energije,
- ekonomsko upravičenem izkoriščanju nekonvencionalnih oblik energije.

Povečanje proizvodnje lignita je ena izmed prvih nalog organizacij energetskega gospodarstva, ki morajo nadaljevati z raziskavami za odkritje novih nahajališč lignita. Če nova nahajališča ne bodo najdena, se mora proizvodnja lignita zmanjšati za manj kot tretjino proizvodnje, ki je načrtovana za leto 2020, da bi do danes znane rezerve zadoščale do leta 2060.

Ker je energetika eden najpomembnejših členov v materialni proizvodnji, se proizvodni načrti lahko uresničijo le sočasno z njenim planskim razvojem. Gradnja energetskih objektov je relativno dolga: gradnja elektrarne traja šest let, gradnja nuklearne elektrarne pa 10 do 12 let. Poleg tega je v planskih dokumentih treba upoštevati pojave v svetovnih energetskih gibanjih. Dolgoročni razvoj proizvodnje in potrošnje energije mora v okviru ekonomskih pogojev zagotoviti čim večjo energetsko samostojnost, saj energetika vpliva na razvoj proizvodnje in obratno.

Glede na politiko dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije je nujna preobrazba v proizvodnji (vemo, da je potrošnja energije odvisna od strukture industrije) ter ekonomski politiki ob upoštevanju ekonomskih zakonitosti. Ta zahteva se lahko izpolni le, če se na osnovi samoupravnega sprejetih planskih dokumentov razvoja aktivirajo domači viri.

V letu 1985 se predvideva trikrat večja potreba po energiji kot v letu 1975. Ker je taka rast porabe energije rezultat dinamičnega razvoja proizvodnje in rasti življenjskega standarda prebivalstva, je nujno treba aktivirati vse nove razpoložljive energetske vire in neprestano usmerjati potrošnjo v maksimalno varčevanje energije.

Proces relativnega zmanjšanja rasti proizvodnje se je začel kazati v sedemdesetih letih. V obdobju 1966—1980 so bile ustvarjene povprečne stopnje rasti družbenega proizvoda okoli 5,83 %, v letu 1983 pa le 1,3 %.

Naša država je v letih od 1966 do 1980 ustvarila relativno dinamično rast proizvodnje in je uspela zmanjšati relativne razlike v razvitosti glede na razvite dežele, s katerimi smo ekonomsko povezani. Kljub temu taka dinamika rasti ni bila dovolj, da bi se na evropski lestvici razvitosti bistveno povzpeli. Najbolj razvite dežele Evrope imajo tri do štirikrat večji družbeni proizvod na prebivalca in precejšnje razlike glede na produktivnost dela v primerjavi z nami.

Eden izmed faktorjev družbeno-ekonomskega razvoja je poraba energije v vseh proizvodnih procesih in njen del pri ustvarjanju družbenega proizvoda. Vloga energetike je v moderni ekonomiji tako povezana s splošnim razvojem, da so informacije o razvoju energetike pogosto pokazatelj ekonomske razvitosti dežele.

Energetika daje impulze razvoju industrije, zlasti strojne, elektro, gradbene in montažno-uslužnostnim dejavnostim. Prav tako obstaja odvisnost med razvojem energetike in prometom, saj je promet velik porabnik energije in tudi transporta velike količine energije. Tehnični in tehnološki napredek teh panog narekuje napredek in razvoj energetike in se preko nje prenaša na vse družbene in proizvodne dejavnosti. Velika medsebojna odvisnost energetike in proizvodnje se potrjuje tudi na relaciji razvoja proizvodnje in potrošnje energije. Družbeni proizvod je v tesni zvezi s porabo energije na enoto proizvoda. Vse to pa kaže na neskončno medsebojno odvisnost razvoja energetike in proizvodnje.

Zaradi te odvisnosti se dolgoročna predvidevanja v energetiki naslanjajo

jo na analizo vpliva razvitosti dežele na razvoj energetike in na povratno delovanje, ki ga ima ta rast na strukturo in hitrost razvoja narodnega gospodarstva.

Treba se je zavedati, da energije nikoli ne bo dovolj in zato je treba spremeniti odnos do nje in obnašanje nas vseh.

Celotni vodni potencial naše dežele je med najbogatejšimi v Evropi, stopnja izkoriščenosti pa, na žalost, najmanjša. Za počasno izkoriščanje premoga, nafte in plina se lahko najde takšno ali drugačno opravičilo (nekaj moramo ohraniti za kasneje, nahajališča se hitro praznijo), ki pa ni smiselno za počasno gradnjo hidroelektrarn, saj vode odtečejo za vedno in jih ni mogoče nadoknaditi. Pri tem ni škod samo izgubljene energije. Z gradnjo jezov bi se preprečile tudi poplave in omogočilo namakanje obdelovalnih površin, pridobili bi vodo za industrijo in prebivalstvo. Poleg tega je pomembno tudi to, da bi celotno gradnjo hidroenergetskih objektov od projektiranja, izdelave opreme, gradbenih del in montaže lahko opravile domače organizacije.

Skupni hidropotencial Jugoslavije znaša 110 milijard kWh letno; po oceni pa bi bilo tehnično možno izkoristiti okoli 70 kWh milijard na leto.

Danes je izkoriščeno 27 milijard kWh ali okoli 38 % celotne energije. V letu 1979 je Italija izkoristila 86 % svojega hidropotenciala, Švica 84 %, Francija 89 % in Švedska 83 %.

Energetsko-ekonomske analize kažejo, da v naši državi niso zgrajene niti najbolj ekonomsko upravičene hidroelektrarne.

V projekcijah razvoja porabe energije v evropskih deželah do leta 2000 je predvidena gradnja tudi manj ekonomičnih hidroelektrarn. V razvitih deželah si prizadevajo zmanjšati delež tekočih in plinastih energentov v potrošnji energije, ter povečati delež električne energije iz hidroelektrarn.

POLLETNO POROČILO O NALOŽBAH

V Slovenskih železnah smo v prvem polletju 1985 vlagali predvsem v naložbe, začete v prejšnjih letih ali v letu 1984. Večina sredstev je vložena v metalurške naložbe, in sicer v jeklarne 2 Železarne Jesenice, v modernizacijo valjarne Železarne Ravne, v povečanje kapacitet jeklarne Železarne Štore in ostale. Predelovalci zaradi vedno nižjega dohodka in izredno dragih kreditov vlagajo le v nabavo posameznih proizvodnih strojev iz naslova nadomestitev.

Poraba investicijskih sredstev po DO SŽ v prvem polletju 1985 je vidna iz razpredelnice:

Realizacija naložb do 30. junija 1985:

DO	Plan 85	Realizacija	%
1. Železarna Jesenice	13.064.000	2.203.283	17
2. Železarna Ravne	4.017.000	1.161.815	29
3. Železarna Štore	2.440.000	721.333	30
Železarne skupaj	19.521.000	4.086.431	21
4. Veriga	537.000	369.000	69
5. Plamen	226.000	154.831	69
6. Tovil	58.000	8.551	15
7. Žična	334.000	26.277	8
Predelovalci	1.534.000	558.659	36
8. MI	50.000	21.300	43
SOZD SŽ SKUPAJ	21.105.000	4.666.390	22

Skupna poraba za naložbe je v Slovenskih železnah v pol leta znašala 4.666.390 din, kar je 22 % planirane porabe. Pri tem je potrebno pripomniti, da se nekatere vrednosti v razpredelnici razlikujejo od planiranih, ker so v delovnih organizacijah sprejemali tudi rebalanse letnih planov.

Po vloženi sredstvih je na prvem mestu naložbe Železarne Jesenice v jeklarne 2, sledi investicija v poveča-

Organiziran, učinkovit in racionalen razvoj proizvodnje in potrošnje energije ter nujno usklajevanje proizvodnje in porabe, so ključna vprašanja celotnega razvoja, ki se uspešno lahko rešujejo le s skupnimi naporami vse države.

V srednjeročnem obdobju 1976 do 1980 je prišlo do nadaljnjega padanja rasti proizvodnje. Potenciali znana in sredstev pa so v istem obdobju rasli, a so bili slabši izkoriščeni.

Ob predpostavki, da se naša predvidevanja uresničijo, bi hidroenergetski sistem konec leta 2020 razpolagal s kapacitetami 76.791 MW od tega:

HE	28.600 MW	(37,24 %)
TE	27.239 MW	(35,47 %)
NE	20.952 MW	(27,29 %)

Skupaj 76.791 MW (100 %)

Skupne rezerve premoga znašajo:

— črni premog	115 milijonov ton	(0,5 %)
— rjavi premog	2.458 milijonov ton	(11,1 %)
— lignit	19.590 milijonov ton	(88,4 %)
Skupaj	22.163 milijonov ton	(100 %)

Ti pokazatelji kažejo na neprimeren strukturo zaloga premoga, hkrati pa na visok odstotek bilančnih rezerv (2/3 skupnih rezerv), kar kaže na visoko stopnjo raziskovanosti nahajališč premoga pri nas.

Hidroenergetski potencial naše države je slabo izkoriščen. Z zgrajenimi kapacitetami je izkoriščena dobra tretjina razpoložljivega potenciala. Surova nafta predstavlja okoli 6,5 % skupnih rezerv.

Za raziskave novih virov energije (toplinski viri, veter, voda, sončna energija, toplota tal in drugo) je pomembno, da se zagotovijo sredstva in čas, da se oceni ekonomska vrednost in možnost njihovega koriščenja.

Časi cenene energije so minili, energije ne bo več na pretek, zato bomo morali intenzivneje pristopiti h gradnji novih virov (zlasti hidroenergetskih), raziskavi nekonvencionalnih virov in ne nazadnje k vseplošnemu varčevanju z energijo.

Edvard Vengar

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 23. DO 29. SEPTEMBRA

23. septembra, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.

24. septembra, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, tel. št. 83-734.

25. septembra, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dobje 112, tel. št. 89-129.

26. septembra, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.

27. septembra, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.

28. septembra, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.

29. septembra, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 23. 9.	DUŠAN POLAJNAR	RADO LEGAT
TOREK — 24. 9.	FRANC BERNIK	KLAVDIJ MLEKUŽ
SREDA — 25. 9.	MIROSLAV ZUPAN	MARJAN PINTAR
ČETRTEK — 26. 9.	JOŽE RAVNIK	FRANCI ZUPANČIČ
PETEK — 27. 9.	PAVEL ZUPAN	JOŽE PEZDIRNIK
SOBOTA — 28. 9.	VLADO REPE	EDO KAVČIČ
NEDELJA — 29. 9.	ALOJZ LEBAR	JOŽE ZIDAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 23. do 28. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borbe: dr. Ivica Vreš od 13,30 do 14,30.

V soboto, 28. septembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

III. zobna ambulanta bo zaradi službene odsotnosti zdravnika zaprta.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borbe od 13,30 do 14,30.

V soboto, 28. septembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURNI V VATROSTALNI

21. in 22. septembra, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

PREGLED ODSOTNOSTI V AVGUSTU

	bolovanje %	redni letni dopust %	ostala odsotnost %	skupna odsotnost %
PLAVŽ	7,61	19,12	0,32	27,05
JEKLARNA	5,29	20,30	0,60	26,19
LIVARNA	5,50	18,73	1,03	25,26
VALJARNA BL.Č.	6,46	19,64	0,78	26,88
VALJARNA ČICE	5,56	20,20	1,51	27,27
VALJ. DEBELE PLOČ.	5,72	19,51	1,01	26,24
HL. VALJARNA BELA	4,05	22,09	1,20	27,34
HL. VALJARNA JES.	5,54	20,40	0,49	26,43
ŽIČARNA	5,28	22,94	0,73	28,95
PROFILARNA	6,17	25,25	1,12	32,54
V RATNI PODBOJI	4,14	24,40	0,79	29,33
JEKLOVLEY	8,98	24,41	0,35	33,74
ELEKTRODE	9,38	23,64	1,02	34,04
ŽELEZARNA	6,70	22,81	1,54	31,05
STROJNE DELAVNICE	6,88	19,35	0,81	27,04
REMONTNE DELAVNICE	6,82	19,77	0,58	27,17
VZDRŽEVANJE	5,98	21,03	0,73	27,74
ENERGETIKA	3,35	21,38	0,83	25,56
TRANSPORT	7,32	19,24	0,53	27,09
KC-FI	6,76	21,30	0,22	28,28
K S I	6,00	19,13	0,78	25,91
E T N	3,59	24,19	0,38	28,16
DRUŽB. PREHRANA	7,30	19,37	0,39	27,06
ŽELEZARNA	6,02	20,90	0,69	27,61

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti E-TKR-NG z dne 13. septembra 1985 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na OTK in OPO

- 1) — analitik za specialne analize, šifra 5746, U-3, 13. ktg., 1 oseba,
- 2) — vodja OPP valjarne debele pločevine, šifra 5187, U-4, 16. ktg., 1 oseba.

POGOJI:

- 1) — srednja tehnična šola — kemijska smer in 2 leti delovnih izkušenj
- 2) — metalurški inženir I. stopnje in tri leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost E-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBVESTILO

Začelo se je novo šolsko leto 1985/86. Vsem otrokom naših delavcev, ki so v letu 1985 dopolnili starost 15 let ali več, preneha pravica do zavarovanja po starših, če ne prinesejo potrdila o šolanju za šolsko leto 85/86.

Prav tako preneha pravica do zavarovanja po starših vsem tistim otrokom, ki bodo starost 15 let dopolnili v tem šolskem letu, to je do 30. avgusta 1986, in sicer prvi naslednji dan po dopolnjenem 15. letu.

Zaradi navedenih omejitev v pridobitvi pravic do zdravstvenega zavarovanja in mnogih težav, ki se pojavijo ob odklonitvi žigosanja zdravstvenih izkaznic otrok, prosimo starše, da čimprej predložijo odseku za socialno varstvo in zavarovanje ali tajnici oz. administratorju personalne evidence TOZD oz. delovne skupnosti potrdilo o šolanju svojega otroka v šolskem letu 85/86 (tudi osnovna šola, če je, ali bo otrok dopolnil 15 let starosti v navedenem obdobju).

Vodja odseka

ZMANJŠEVANJE STROŠKOV NA ENOTO PROIZVODA-POMEMBNA PREDPOSTAVKA RAZBREMENITVE GOSPODARSTVA

»Za zmanjševanje stroškov na enoto proizvoda, kar je prav tako ena izmed pomembnih predpostavk razbremenitve gospodarstva, je treba poleg povečanja proizvodnje izvajati organizirano akcijo za zmanjševanje stroškov poslovanja organizacij združenega dela v gospodarstvu (stroški režije, materiala, energije, transporta in drugega). Zmanjševanje stroškov poslovanja mora zajeti tudi uporabo velikanskih rezerv, ki obstajajo pri smotrni delitvi dela, boljši samoupravni organiziranosti, specializaciji, kooperaciji in trdnem reproduktivnem in dohodkovnem povezovanju organizacij združenega dela na enotnem jugoslovanskem trgu...«

To je eno izmed izhodišč za pripravo 13. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, o katerem razpravljajo v osnovnih organizacijah in organih zveze komunistov. Pravzaprav ničesar novega, bi lahko rekli, saj to poudarjamo in zapisujemo v različne programe in sklepe že nekaj let, vendar pa izgleda, tako kot pri mnogih drugih primerih, da vse skupaj ostaja preveč na papirju. Tudi v naši železarni smo sprejeli vrsto sklepov in ukrepov za zmanjševanje različnih stroškov, vendar pa nekih posebnih rezultatov nismo dosegli. Če smo jih, navadno to primerjamo s planiranimi stroški ali porabo v preteklem obdobju, kar pa je zelo relativno, kajti navadno so plani prenapeti, kakor tudi različni normativi. Zato je prav gotovo veliko bolj realno in objektivno prikazovanje posameznih stroškov na enoto proizvoda, iz česar bi dejansko lahko ugotovili prihranke pri posameznih stroških, kar bi moral postati tudi element nagrajevanja po delu.

Nedvomno imamo pri zniževanju vseh vrst stroškov še velike rezerve. Pri tem se še vedno srečujemo s podjetniško in individualistično potrošniško mentaliteto v odnosu do naravnih bogastev, kot dobrin posebnega družbenega pomena, pri čemer imamo tokrat v mislih predvsem energetske medije, glede na energetsko odvisnost Slovenije, omejene rezerve in že veliko izkoriščenost vodnih potencialov. Razen tega so tu še visoke cene energije in velike naložbe za pridobivanje in pretvarjanje energije. Vse to so spoznanja, ki narokujejo gospodarstvu oziroma industriji organizirano skrb za racionalno porabo energije, ki ima zaradi visokih cen tudi vse pomembnejšo postavko v ceni izdelka.

Racionalizacija porabe energije bi morala postati, tam kjer se ni, sestavni del delovanja vseh družbenih in gospodarskih struktur in trajna naloga slehernega delavca in občana. To bi moralo postati tudi sestavni del planskih dokumentov z navedbo konkretnih rezultatov oziroma ciljev, ki jih moramo v določenem obdobju pri racionalizaciji porabe energije doseči. Pri tem moramo izhajati iz celotnega sklopa, to je od pridobivanja, transporta, pretvarjanja do porabe energije. Cilj in na-

men racionalizacije pri porabi energije je predvsem znižati stroške za energijo v gospodarstvu, za kar je najbolj realen kazalec znižanje na enoto proizvoda (na tono izdelanega grodlja, jekla, izvaljene pločevine...).

V razvitih deželah oziroma gospodarstvih delujejo stalne strokovne skupine na področju racionalizacije oziroma zmanjšanja vseh vrst porabe energije, za izkoriščanje odpadne toplote, uporabo odpadkov za pridobivanje energije (pare, tople vode), za kompenzacijo jalovega toka, izboljšanje tehnoloških postopkov in podobno. Pri tem bi se morali pri nas bolj angažirati tudi racionalizatorji in novatorji, ki so v preteklosti že dosegali nekatere rezultate zmanjšanja porabe energije. Pri tem pa je seveda poglavje zase ustrezno obratovanje in vzdrževanje naprav (prazni hodi strojev in naprav), izolacija vodov in naprav, toplotna izolacija in podobno, zaradi česar izgubimo veliko energije.

Zmanjšanje porabe energije pa se povezuje tudi z izobraževanjem ob delu. Več pozornosti racionalnejši porabi energije bi morali nameniti tudi v celotnem vzgojnoizobraževalnem sistemu. Racionalna poraba energije bi vsekakor morala postati sestavni element nagrajevanja po delu in to ne na osnovi zmanjševanja planirane porabe, temveč zmanjševanja porabe energije na tono proizvoda.

Pri obravnavi racionalnejše porabe energije moramo izhajati tudi iz dejstva, da so po naši ustavi zemljišča, gozdovi, vode, vodotoki, morje in morska obala, rude in druga naravna bogastva dobrine splošnega pomena in pod posebnim varstvom in ne nazadnje, da energetski mediji niso neizčrpani. Racionalna poraba energije je tudi najtesneje povezana z varstvom našega okolja, kajti s smotrno porabo ustreznih goriv, ki niso neugodna za okolje, z zmanjšanjem toplotnih izgub, izkoriščanjem odpadne toplote in podobno bi morali še več prispevati k izboljšanju razmer v okolju. Pozabiti ne bi smeli tudi na to, da energetski objekti zavzemajo vedno večje površine in to čisto agrokulturne in gozdne. Pogledimo samo, kako so se, na primer, povečale samo površine daljnovodnih koridorjev.

Iz vsega tega lahko povzamemo spoznanje, da racionalna poraba energije, poleg zmanjšanja enega najpomembnejših proizvodnih stroškov in pocenitve izdelkov, prinaša tudi celo vrsto vzporednih učinkov glede varstva naravnega bogastva in varstva našega okolja. Zato tudi racionalizacija pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije ne sme biti samo napisana želja, temveč trajno delovanje in naloga slehernega delavca.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ELEKTRODE

Na šesti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode, ki je bila 5. avgusta, so obravnavali poslovno poročilo za prvo polletje in težave zaradi veli-

ke odsotnosti delavcev v poletnih mesecih. Drugo leto bodo že v začetku leta izdelali plan dopustov, da v poletnih mesecih ne bi prišlo do tako velike odsotnosti. Dogovorili se bodo tudi o uvedbi kolektivnega dopusta ali dela na eno izmeno.

Za nakup permanentnih vstopnic za hokej bodo prispevali po 1000 din. 890 din so prispevali tudi za lačne otroke v Afriki, 4880 din za kulturno in 1000 din za okrasitev spominske plošče. Dogovarjali so se tudi, da bi ob praznikih povabili k sodelovanju pevske zbornice in recitatorje iz raznih sol.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

V torek, 13. avgusta, so se na 18. seji zbrali člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana.

Obravnavali so poslovno poročilo za prvo polletje in oblikovali naslednje pripombe:

- še bolj je potrebno varčevati tako pri energiji kot pri materialu,
- čimprej je treba rešiti kadrovske probleme (kuharji),
- truditi se morajo za čim boljše rezultate, saj bodo le tako lahko po višali osebne dohodke, ki so v njihovi temeljni organizaciji precej nižji kot v Železarni.

Za permanentne vstopnice za hokejske tekme bodo prispevali po 500 din, naročili pa bodo tudi rokovnike za člane odbora za prihodnje leto.

TOZD ENERGETIKA

Enajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika je bila 14. avgusta.

Pregledali so izvrševanje sklepov desete seje in dveh izrednih sej, finančno stanje osnovne organizacije po sedmih mesecih, se dogovorili o sofinanciranju vstopnic za hokejske tekme (1000 din) in o organizaciji izleta v Hrvaško Zagorje.

Pogovarjali so se tudi o informiranju. Člani odbora so zadovoljni z informiranjem na oglasnih deskah in v Železarni.

Vse vodje SDS so obvestili, da naj predlagajo nove člane izvršnega odbora, ker bo kmalu občni zbor.

TOZD TRANSPORT

V petek, 16. avgusta, se je na 17. seji zbralo osem članov izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Transport.

Obravnavali so polletno poslovno poročilo in osmim bolnim sodelavcem odobrili denarno pomoč. Enkratno denarno pomoč so odobrili tudi sodelavcem, ki so za mesec julij s poravnavo prejeli manj kot 31.000 din osebnega dohodka. Predlagali so tudi, da bi del pomoči prispeval tudi izvršni odbor KOOS Železarnice.

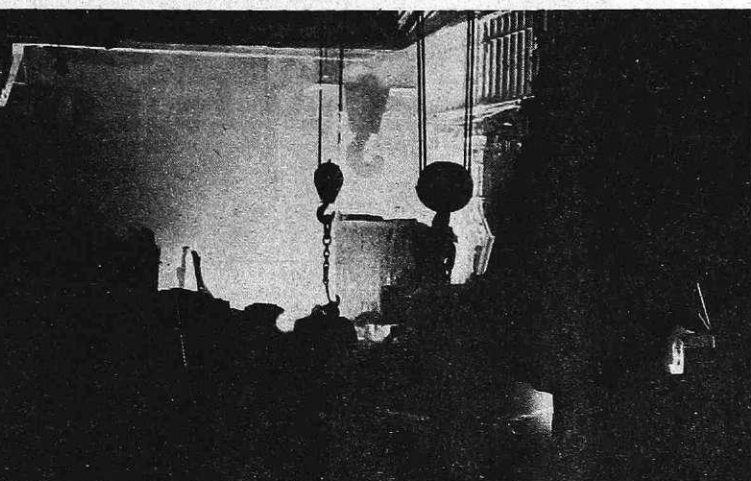
Sodelavcu bodo s 10.000 din pomoči pomagali kupiti pralni stroj.

Za permanentne hokejske karte bodo prispevali po 1000 din. Organizirali bodo tudi izlet v Portorož, določili pa so tudi zastavonošo.

TOZD PROFILARNA

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna so se na 11. seji, ki je bila v petek, 6. septembra, dogovorili o organizaciji izleta v krnsko pogorje.

Seznani so se tudi z informacijo občinskega sindikalnega sveta za avgust in zadolžili referenta za kulturo, da se pogovori o nakupu stalnega abonmaja za gledališke predstave. Ob smrti sodelavca so prispevali 5000 din za venec.

Martinarna (foto B. Grce)

OB KONCU KRVODAJALSKE AKCIJE

V dneh od 2. do 9. septembra je bila v jeseniški občini organizirana krvodajalska akcija, katere se je udeležilo 1542 krvodajalcev: 915 ali 59,5 % iz Železarnice in 627 ali 40,5 % iz ostalih delovnih organizacij ter krajevnih skupnosti v občini.

Iz zdravstvenih razlogov je bilo odklonjenih 48 krvodajalcev (3,1 %). Stevilo odklonov na krvodajalskih akcijah v Sloveniji se giblje okrog 20 %. Tako letos ponovno ugotavljamo, da se na Jesenicah akcije udeležijo zdravi krvodajalci. V primerjavi z lanskeletno akcijo je bilo letos vpisanih 25 krvodajalcev manj. Udele-

žba železarjev pa je bila večja, saj se je akcije udeležilo 26 delavcev več kot leta 1984.

Kakšna je bila udeležba delavcev Železarnice na letošnji krvodajalski akciji po TOZD in delovnih skupnostih glede na število zaposlenih in skupno število v primerjavi z letom 1984 vidimo iz naslednje tabele:

TOZD	Št. zap.	Št. krvodajalcev	1985		1984	
			% krvod. glede na št. zaposlen.	% krvod. glede na skup. št.	Št. krvodajalcev	% krvod. glede na št. zaposlenih
Plavž	206	27	13,0	3,0	19	8,9
Jeklarna	655	49	7,5	5,3	45	6,6
Livarna	77	24	31,1	2,6	22	27,8
Valj. blum. št.	366	46	13,7	5,0	35	9,9
Valj. žice in pr.	154	14	9,1	1,5	23	14,4
Valj. deb. ploč.	194	18	9,2	2,0	24	13,7
HVB	270	58	21,5	6,3	50	18,0
HVJ	205	27	13,1	3,0	29	13,7
Žičarna	216	34	15,7	3,7	29	12,4
Profilarna	63	15	23,8	1,6	14	21,2
Vrat. podb.	54	9	16,6	1,0	6	10,7
Jeklovlek	138	16	11,6	1,8	18	12,8
Elektrode	242	25	10,3	2,7	31	12,6
Želblarna	81	18	22,2	2,0	20	25,0
Stroj. del.	306	62	20,2	6,8	62	20,1
Remon. del.	504	117	23,2	12,8	118	23,4
Vzdržev.	562	102	18,1	11,1	90	16,2
Energetika	233	21	9,0	2,3	22	9,2
Transport	353	33	9,3	3,6	27	7,2
Družb. preh.	172	16	9,3	1,8	15	8,9
DS KO-FI	293	36	12,3	3,9	25	8,8
DS KSI	377	40	10,6	4,4	45	12,0
DS ETKRN	479	108	22,5	11,8	120	24,6
SKUPAJ:	6170	915	14,8	100,0	889	14,2

Iz podatkov v tabeli vidimo, da so se glede na število zaposlenih akcije najštevilneje udeležili delavci TOZD Livarna 31,3 %, TOZD Profilarna 23,8 %, TOZD Remontne delavnice 23,2 % itd...

Ob koncu akcije tudi letos ugotavljamo, da je bila kljub nekoliko manjši udeležbi uspešna. Posebno pohvalo zaslužijo železarji, ki so z

množično udeležbo dokazali svojo nesebičnost in humanost.

Občinski odbor RKS Jesenice, organizator krvodajalske akcije, se vsem krvodajalcem zahvaljuje za darovano kri z željo, da bi bila udeležba na krvodajalskih akcijah v prihodnje vsaj tako množična kot doslej.

plani zbir želja je zato, ker zaradi neuresničevanja planov nihče ne nosi odgovornosti (so samo upravičeni razlogi).« SDS opozarja tudi na neusklajenost med posameznimi plani, zlasti med plani samoupravnih interesnih skupnosti. SDS ERC se je seznanila z informacijo o povečanju ravni osebnega dohodka in v zvezi z njo sprejela naslednje stališče: »O inflaciji in padanju življenjske ravni naj se poda obširno in razumljivo poročilo, ki bo realno prikazalo stanje in tudi dolgoročnejši rešitev tega problema. SDS je mnenja, da so dosedanje prikazi tega problema prekomplikirani in nerazumljivi.« Pod razno pa je razpravljala o možnostih za izboljšanje delovne storilnosti. SDS je mnenja, da bo potrebno izdelati bolj učinkovito spremljanje projektov z vsemi potrebnimi kontrolami in objektivnim vrednotenjem rezultatov. Do začetka septembra morajo vodje oddelkov in specialisti v ERC izdelati predlog obdelave spremljanja projektov. »Ti ukrepi pa bodo imeli smisel le, ugotavlja SDS, če bomo v okviru Železarnice spremenili odnos do nagrajevanja po delu. Kot smo bili obveščeni, je bil že pripravljen predlog s strani oddelka za organizacijo, kako naj bi funkcionirali teami, vendar se je pri nagrajevanju zataknilo in je celoten predlog propadel.«

Imenovana je bila tudi skupina, ki naj bi (sestane je bil dne 6. avgusta) do začetka septembra pripravila plan šolanja in način vključevanja novih sodelavcev v kolektiv. SDS glavni laboratorij prosi za odgovor v zvezi z naslednjim problemom: »Že nekaj let zamaka v skoraj vseh prostorih kemičnega oddelka v stavbi OTK ob vsakem večjem nalivu. SDS meni, da je že skrajni čas, da popravi strehe, saj se že dela škoda na aparaturah.«

SDS kontrola kvalitete ima probleme s kadri. Stanje se, tako ugotavlja SDS, slabša, kar se še posebej izraža v času večje odsotnosti z dela. Delo tako poteka v nenormalnih razmerah, povečuje pa se tudi nadurno delo. Kadrovske težave čutijo tudi v oddelku za vhodno kontrolo surovin. Pravijo, da zaradi

pomanjkanja delavcev oziroma velike fluktuacije postaja problematično vsako koriščenje rednega dopusta. Se večji problem pa nastaja pri jemanju oziroma pripravi vzorcev, ker se le-ti ne morejo tekoče jemati oziroma ti pripravljati.

Ob naslednji ugotovitvi SDS oddelka za operativno planiranje proizvodnje, ki jo z njimi v tem pregledu ponavljamo že skoraj leto dni, si konec koncev kaže zastaviti vprašanje, kaj je — če se nihče drug ne zmeni — s sindikatom v tej delovni skupnosti in v Železarni, saj ni sestanka SDS, na katerem se to vprašanje ne bi ponovilo. Ugotovitev pod točko »Pregled izvajanja sklepov prejšnjega sestanka se glasi: »Se vedno ni odgovora služb v zvezi z nagrajevanjem v oddelku za operativno planiranje. Nekateri člani (prisotni) SDS menijo, da je problem nagrajevanja treba rešiti preko družbenega pravobranilca.«

V TOZD VRATNI PODOBOJI so SDS vodstvo TOZD, adjušta in proizvodna linija obravnavale sanacijski program. Iz zapisnika je razvidno samo to, da so ga vsi prisotni soglasno potrdili. Pod razno (in tudi že ob »Pregledu izvajanja sklepov prejšnjega sestanka SDS«) pa opozarjajo na problematiko v zvezi s kantino na Javorniku. Opozarjajo, da je čas čakanja predolg, saj malica traja tudi po eno uro. Hrana je stara. Odnos do delavcev, ki hrano reklamirajo, ni pravičen (kot primer navajajo nek dogodek, ki se je zgodil 4. septembra na dopoldanski dnini). Sklenili so, naj vodstvo TOZD pošlje Družbeni prehrani dopis oziroma zahtevo, naj se v zvezi s tem pripravi do 18. septembra ustrezen odgovor, oziroma naj se njihov predstavnik udeleži zbora delavcev.

To je tudi edini zapisnik SDS, ki smo ga prejeli v septembru. Kot kaže, prihodnji rubrike »Pregled sestankov SDS« v Železarni zaradi pomanjkanja gradiva ne bo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

Dopisujte

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, organizacija dela, oddelka za študij dela in časa, ERC, energetsko gospodarstvo, glavni laboratorij, kontrola kvalitete, raziskovalni oddelka, tehnološki laboratorij, mehanska preskuševalnica, mehanska denavnica OTK, vhodna kontrola surovin, laboratorij jeklarne, kemični laboratorij HVB, OID, operativna novogradnja in oddelka za operativno planiranje proizvodnje. SDS organizacija dela pravi, da je poslovno poročilo za SDS preobširno in da bi zadoščal izvleček iz Železarnice. Ugotavljajo tudi, da delegatski sistem v ŽJ ni učinkovit oziroma ne funkcionira zaradi prevelike razdrobljenosti organizacije na TOZD in delovne skupnosti. Na sestanku SDS oddelka za študij dela in časa je bilo v razpravi o poslovanju v prvem polletju izpostavljeno zlasti vprašanje, zakaj se delež osebnega dohodka v stroških znižuje. Več pripomb oziroma vprašanj je imela tudi glede dolgoročnih planov občine in SIS. Zanimajo jo, na kakšnih osnovah predvidevamo rast družbenega proizvoda, ki je bil sedaj dosežen bistveno nižje. Pravijo, da bo glede na strukturo prebivalstva zelo težko uresničiti predvidene investicije oziroma zagotoviti njihovo uspešnost ter da sedanji gospodarski položaj ne upravičuje take smelosti pri planiranju. »Želje so eno; realnost drugo. Da so

POROČILO O MDA »JESENICE '85«

VARSTVO PRI DELU

Na MDA Jesenice '85 smo, da bi varovali brigadirje pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami, organizirano izvajali varstvo pri delu kot neposredno in stalno nalogo.

Varstvo pri delu je bilo organizirano tako, da je vsak udeleženec akcije z normalnimi delovnimi sposobnostmi in ob normalni aktivnosti oziroma pazljivosti lahko opravljal delo brez nevarnosti za svoje zdravje in življenje ter zdravje in življenje brigadirjev v svoji bližini. Sprejeli smo navodila za varstvo pri delu na MDA Jesenice 85 in glede na njegove določbe tudi organizirali in izvajali varstvo pri delu.

Na delovišču kljub težki naravi dela ni bilo hujših poškodb. Nekaj lažjih poškodb je bilo zaradi nepravilne uporabe orodja, brigadirji pa so po nujenju prve pomoči na trasi ali na rešilni postaji lahko nadaljevali z delom. S stalno kontrolo in popravilom orodja smo preprečevali nadaljnje poškodbe.

Udeleženci MDA Jesenice 85 so s svojim odnosom do dela in varstva pri delu potrdili namen in smotnost takih akcij, dokazali pa so tudi, da so sposobni s pravi pristopom urejati problematiko varstva pri delu in s tem odstranjevati potencialne možnosti za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar, tako da so bile aktivnosti s področja varstva pri delu zelo uspešne.

ZDRAVSTVO

Tudi naloge s področja zdravstvenih dejavnosti smo uspešno opravili.

S pravočasnim dogovorom s pristojnimi iz zdravstvene skupnosti in zdravstvenih ustanov v občini smo zagotovili kvaliteto in takojšnje nudenje zdravstvene pomoči oziroma uslug brigadirjem. Prav tako smo v okviru organizacije varstva pri delu organizirali kvaliteto nudenje prve pomoči v okviru samih brigad oziroma na najbližji rešilni postaji v Železarni Jesenice.

Zdravstveno stanje brigadirjev je bilo v celoti dobro. Težjih poškodb ni bilo, le nekaj lažjih, nekaj zdravniških storitev pa je bilo potrebnih zaradi preutrujenosti brigadirjev. Pozitivno je, da pri samem delu ni prišlo do težjih poškodb. Pri nujenju ostalih zdravstvenih storitev s področja kurativnega zdravljenja smo dosegli zavidljiv kvaliteten nivo.

Potrebno je opozoriti še na problem odgovornosti organizacij, ki so pošiljale brigadirje na MDA brez opravljenih zdravniških pregledov. Te preglede smo organizirali med akcijo.

Železarski globus

BOLGARIJA

Količina surovega jekla v letošnjem prvem polletju je enaka lanski v istem obdobju in znaša 1,41 mil. ton. Proizvodnja valjanih železarskih izdelkov je padla glede na lansko proizvodnjo za 4 % in znaša 1,64 mil. ton.

PROPAGANDA — INFORMIRANJE MDA

Čeprav smo pozno dobili potreben propagandni material (plakate), nam je vseeno uspelo dokaj široko informirati širšo javnost o MDA Jesenice 85. Glavna vira informacij sta bila v začetku Radió Triglav Jesenice in glasilo »Železar«. Informacije so bile objavljene še v Delu, Ljubljanskem dnevniku, Glasu, po radiu Ljubljana, koroškem radiu Slovenj Gradec. Obiskal nas je tudi novinar radia Sarajevo.

MDA Jesenice 85 je bila obširno prikazana tako v širšem prostoru, čeprav nam ni uspelo informacije posredovati preko TV kljub pomoči nekaterih družbenopolitičnih delavcev v občini in regiji.

SODELOVANJE Z OBČANI IN JLA

Čeprav je bila MDA Jesenice 85 organizirana prvič in zato občani Jesenic niso poznali brigadirskega življenja, ni prišlo do nobenega najmanjšega incidenta, še več: prišlo je do zelo dobrega sodelovanja med brigadirji in ostalimi Jeseničani, tako v naselju kot v mestu (javnih lokalih, delovišču itd.).

Pokroviteljstvo nad obema brigadama sta prevzela TOZD Jeklarne in TOZD Valjarna bluming-štekel iz Železarne Jesenice. Obe MDB sta obiskali obe temeljni organizaciji združenega dela, nato pa so se brigadirji pogovarjali z vodstvom in predstavniki DPO obeh TOZD.

Omeniti moram tudi izredno pripravljenost pripadnikov JLA (iz VP Radovljica in VP Bohinjska Bela) za sodelovanje na MDA. Dvakrat so se v zelo velikem številu udeležili dopoldanskega dela na delovišču (enkrat 70 vojakov) ter tako na konkreten način pomagali k dobrim ekonomskim rezultatom MDA. V prostem času so odigrali z brigadirji tudi tekmo v malem nogometu.

VODSTVENI KADER

Organizacijo in vodenje akcije so prevzeli mladi iz jeseniške občine.

Čeprav vodstvo ni imelo izkušenj s podobno organizacijo, saj je za nekatere bila to tudi prva MDA (ker pa so se pokazali že prej kot dobri organizatorji, smo jim zaupali te naloge), so bile vse naloge in tudi želje brigadirjev hitro in kvalitetno rešene.

Že na začetku smo imeli težave zaradi odsotnosti namestnika komandanta, ki so mu dovolili oditi z delovnega mesta šele v zadnjem trenutku.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim vodstva, kar pa je seveda bilo plod pomanjkanja izkušenj je vodstvo svoje naloge zelo dobro izpeljalo. To najbolj potrjujejo učinki na delovišču in pa komplimenti, ki so jih izrekli brigadirji akcije.

SKLEPI

Mladinska delovna akcija Jesenice '85 je popolnoma upravičila smotnost mladinskih delovnih akcij:

1. Pokazalo se je, da so mladinske delovne akcije lahko tudi z ekonomskega stališča upravičene, da se lahko same financirajo ter ustvarijo pozitivni finančni rezultat.

2. Pripravljenost mladih, da pomagajo pri graditvi pomembnega družbenega in gospodarskega objekta, kot je jeklarne 2, ob tem pa pridobivajo pozitivne delovne navade.

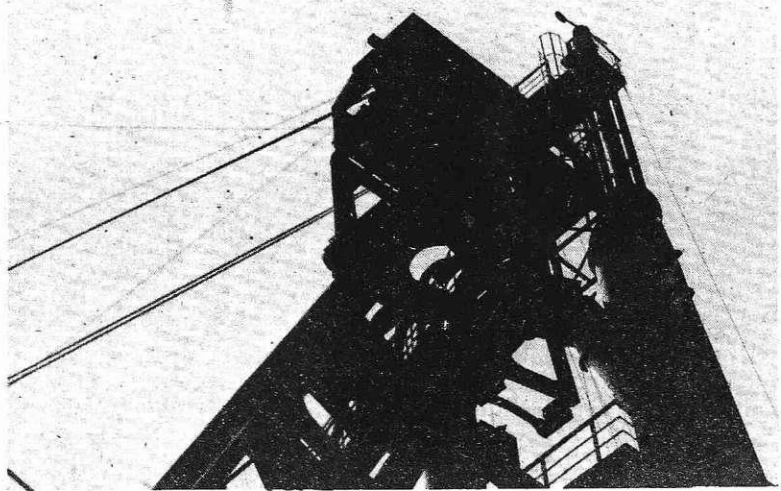
3. Širjenje bratstva in enotnosti, internacionalizma, tovarištva, amaterizma in solidarnosti med mladimi.

4. Popularizacija mladinskega prostovoljnega dela v jeseniški občini.

Glede na zelo pozitivne rezultate, ki so bili doseženi z letošnjo mladinsko delovno akcijo Jesenice '85, predlagam vsem družbenopolitičnim strukturam v občini, da letošnjo MDA ocenijo ter aktivno pripomorejo, da letošnja MDA ne bi bila samo »muha enodnevnica«, kajti za pridne brigadirske roke je ostalo še veliko dela tako na objektu jeklarne 2 kot tudi pri drugih programih (Kmetijsko-zemljiške skupnosti, ki letos žal ni bil realiziran).

Skratka, del na raznih družbeno pomembnih objektih je toliko, da bi morala biti organizirana MDA mnogo večjega obsega.

Komandant MDA Jesenice '85: Zvone Kovačič

Elevator (foto: B. Grce)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA
KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

GOJITEV VRTNIN V IZJEMNIH POGOJIH

Zemljišče popravimo z dodatkom apna in sicer zelo previdno. Vrt redno obdelujemo. Jeseni zemljišče prelopatimo, zemlje ne drobimo. Zemlja se pozimi sama zdrobi in dobro napoji. Danes imamo različne vrste gnojil: organska, mineralna in bakterijska. Med organskimi gnojili uporabljamo hlevski gnoj. To je zmes iztrebkov domačih živali in stelje. Konjski in ovčji gnoj sta primernejša za težjo in hladnejšo zemljo, ker vsebujeta več suhih snovi, dušika, fosforja in kalija. V govejem in svinjskem gnoju je več vode, sta bolj mrzla in kisla ter primernejša za lahko, peščeno zemljo. Navadno porabimo 3—4 kg hlevskega gnoja na kvadratni meter.

Poznamo še kompost, kokošji gnoj, pepel, gnojnico in mineralna gnojila.

Gojitev iste vrste vrtnine več let zaporedoma (monokultura) povzroči slabitev sestave in rodnosti zemlje. Prvo polje je namenjeno za vrtnine, ki jih gnojimo s hlevskim gnojem, drugo del za vrtnine, ki jih bomo gojili v drugem letu po gnojenju s hlevskim gnojem, tretje del pa za grah, stroči fižol, fižol in bob. Na posebnem delu gojimo več letne vrste vrtnin (rabarbaro, beluš, hren). Primer takšnega kolobarjenja na treh poljih (delih) prikazuje naslednja razpredelnica:

Leto	Del vrta		
	prvo polje (gredica)	drugo polje (gredica)	tretje polje (gredica)
Prvo	kapusnice paradižnik paprika jajčevce zelena krompir por	čebulaste vrtnine korenje solata špinaca	grah fižol stročji fižol bob
Drugo	čebulaste vrtnine korenje solata špinaca	grah fižol stročji fižol bob	kapusnice paradižnik paprika zelena krompir por
Tretje	grah fižol stročji fižol bob	kapusnice paradižnik paprika zelena krompir por	čebulaste vrtnine korenje solata špinaca

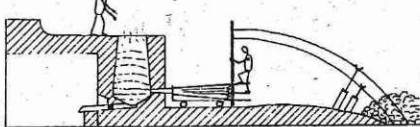
Na vrtu vse leto zaporedoma hkrati gojimo več vrst rastlin. Uspešna gojitev vrtnin je odvisna od kakovosti semen. Seme peteršilja, korenčka, čebula zadrži kaljivost 2—3 leta. Seme zelja, redkve, pese, solate in špinaca je kaljivo še po treh letih. Z določenimi postopki dosežemo hitrejšo kaljivost, seme v vrečkah namakamo v topli vodi (okrog 25°C). Seme redno vlažimo in občasno premešamo. Namočeno seme posejemo v vlažno zemljo. Čas presajanja je odvisen od vrste vrtnine in časa setve. Vrste, ki zahtevajo toploto (paradižnik, kumare) presajamo ob koncu aprila in v začetku maja. Najprimernejši čas presajanja je proti večeru. Vrtnine ščitimo pred pleveli z okopavanjem in pletjem. Pred škodljivci, to so bramorji, voluharji, polži in krti se borimo s kemijskimi preparati.

Krompir pridelujemo na več načinov: v brazdah, gomilah, pod senom in pod črno folijo. Manj zahteven, vendar uspešen način je francoski način pridelovanja pod senom. Med večje proizvajalce sodi IPK Osijek. Zemlje ne orjejo, temveč jo le poravnajo, nanjo pa položijo krompir, ko prične kaliti. Krompir prekrijejo z 10 cm debelo plastjo napol gnilega sena ali slame. Na to plast nasujejo do 20 cm hlevskega gnoja. Ta način je primeren tudi za individualno proizvodnjo vrtnin. Pri takem pridelovanju (francoski način) ne potrebujemo pluga in motike, oranje, brananje in okopavanje odpadejo. Plevela ni nobenega. Spravilo krompirja je na ta način zelo enostavno. Najprej se odstrani seno in slama, nato pa pobere krompir. Pridelek je proti klasični pridelavi boljši in je primeren v izjemnih primerih t. j. v času vojne. Je povsem primeren za osebno pridelovanje, saj ne zahteva delovne sile.

Tomaž Iskra
OD RUDE DO JEKLA
Ilustriral: Rudolf Arh

3

PRIDOBIVANJE ŽELEZA

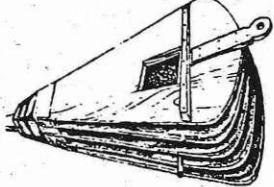

Toda vpihavanje z mehomo na ročni pogon, z vzvodi, je bilo silno utrudljivo. Zelo krepki mošje so morali goniti velikanski meh nekaj ur, da so dosegli zaželen rezultat: nekaj kilogramov surovega železa ali volka, kot mu tudi pravimo.

Človek je razmišljal, kako bi nadomestil svoje mišice z drugo silo. In iznašel jo je. Pravaprav jo je imel tako rekoč vedno pred očmi. Vedno namreč. Prav gotovo si že videl velika lesena kolesa ob kakšnem potoku, kako jih žene voda, speljana po žlebu, koritu ali kanalu. No; tako velikansko kolo poganja prek vzvodov mline. Izdelovalci surovega železa — volka so tudi izkoristili prav takšno kolo za pogon meha pri vpihavanju talinini peči. Vodo so uporabili tudi za pogon velikega kladiiva — norca, v kovačnicah. S tem so obdelovali še vroče kovno železo.

Meh je bil torej revolucionarno odkritje. Pomembno vlogo je odigral v obdobju, ko je vodna sila zamenjala silo človeških

mišic, človek se je tedaj bolj posvetil taljenju rude v peči. Samo peč je tako povečeval v visoko peč, v plavž, iz katerega je pridobival vse večje količine surovega železa. Le-tega je pretalil, mu izboljšal mehanske lastnosti in s kovanjem ustrezno izoblikoval.

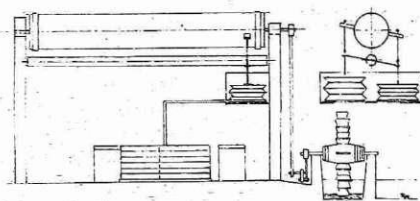
Koničasti meh (Kovaški muzej v Kropi)

PRVE FUŽINE NA SLOVENSKEM

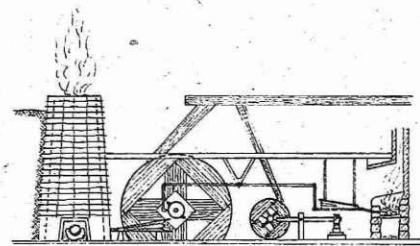
Ko govorimo o prvih plavžih, kovačnicah, oziroma fužinah na vodni pogon, govorimo o prvih zamatkih železarske industrije. Take fužine s plavži se pojavljajo pri nas ob rudnikih: Sava, Plavž, Javornik, Gornji in Spodnji Železniki, Bohinj, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Kropa, Kamna gorica... Baron Janez Vajkard Valvasor, veliki raziskovalec naše dežele in pisec Slave Vojvodine Kranjske, o rudnikih na Gorenjskem piše takole:

»RUDNIK BOHINJ«. Vse, kar leži v Bohinju, se imenuje Bohinj. V tem predelu so na štirih krajih plavži in fužine. Najprej Stara Fužina... Tu topijo tudi železo in delajo z volkov, ki iz njih pridelujejo vsake vrste izdelke in železnino; kakor žeblice in podobno...

Nekoliko nižje je druga fužina, kjer kujejo in obdelujejo različno železnino. Zlasti

Vigenjska naprava na sapo: vodno kolo z ročico, navpično kozel, prečno samopih in levo pomožni samopih z berglo. Od cilindričnega mehova gre sapa po cevi v ješo.

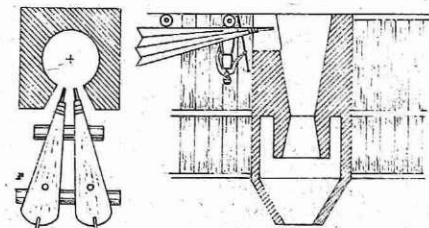
Fužine, kakršne najdemo po Evropi po letu 1000: meh za plavž in kovačnico poganja voda.

je zaposlenih tu mnogo žičarjev, ki delajo prav debelo, pa tudi najtanjšo žico in takšno, ki je prikladna za instrumente, citre in harfe. Za izdelavo srednje vrste žice imajo tu lep in čuden način. Na viseč stol mora sedeti človek, ki ga trdno zvežejo in pritrdijo; nato spuste zunaj vodo na kolo. Voda požene moža hitro in bliskovito daleč naprej in spet daleč nazaj. V rokah drži železne klešče, kadar ga vrže naprej, mora zgrabiti, kadar ga sune nazaj, pa potegni-

ti žico in tako vedno nadaljevati. Če pa bi zgrešil ali zamudil in ne bi zgrabil žice s kleščami, bi mu gibanje dalo tak sunek, da bi mu pljuča, jetra in srce zdrobilo ali zmečkalo. Je prav čuden pogled, zlasti za tujca. Ta obrat je last gospoda Locatellija.

RUDNIK PLAVŽ

Plavž pomeni po kranjsko toliko kakor peč za topljenje železa. Leži prav tako v naročju visokega gorenjskega sneznika, slabe pol milje nad Javornikom in malo nad trgovom Jesenicami, je last gospoda Ivana Krstnika Locatellija. Tu se izdeluje samo jeklo; izdelki se pošiljajo v Italijo...

V zimskem času spuščajo drva z najvišjih planin po tako imenovanih rižah. Iz dolgih jelk in smrek napravijo z najvišjih gora neke vrste mostiče in steze prek skalovja in globokih jarkov, a tudi na vsako stran položijo drevesa. Take mostove ali hodnike imenujemo riže. Pozimi jih polijejo z vodo, da jo mrzaz spremeni v led ter imenitno zgledi ledeni tlak. Spodaj pa, kjer se riža konča, postavijo močan in debel železen križ, ki ima rezilo ali ostrino.

Nadaljevanje

Analiza gibanja sredstev v SZ v prvem polletju 1985

v mio din

Opis	1.1.85 stanje	Spremembe revalor.	30.6.85 ostale	30.6.85 2+3+4	IND
1	2	3	4	5	6
1. Materialne naložbe	64.730	13.421	—	745	77.406
a) osn. sred. (+ teč. razlike)	39.553	2.553	—	755	41.351
b) zaloge	25.177	10.868	—	10	36.055
2. Lastni finančni viri	53.422	11.181	1.246	65.849	123
a) poslovni sklad	53.422	11.181	—	743	63.860
b) nerazporejeni dohodek	—	—	1.989	1.989	—
3. Neto dolg (1-2)	11.307	2.240	1.990	11.557	102
a) dolgoročni (5a-4a)	10.148	2.240	2.205	14.593	144
b) kratkoročni (5b-4b)	1.158	—	-4.195	-3.037	—
4. Finančne naložbe	29.496	993	13.362	43.851	149
a) dolgoročne	9.726	993	2.065	12.784	131
b) kratkoročne	19.770	—	11.297	31.067	157
5. Bruto dolg (3+4)	40.803	3.233	11.372	55.408	135
a) dolgoročni	19.875	3.233	4.270	27.378	138
b) kratkoročni	20.928	—	7.102	28.030	134
6. Stopnja samofin. (2:1)	0,82	0,83	—	0,85	104

lo v Slovenskih železarnah v prvem polletju letošnjega leta. Poskušajmo jih nekaj zapisati:

a) Za letošnje leto smo načrtovali investicijsko potrošnjo v vrednosti 19,2 milijarde dinarjev, kar je več kot enkrat več, kot naj bi znašala obračunana amortizacija. Dejansko pa smo v prvem polletju investirali razmeroma malo, celo manj od obračunane amortizacije (razlika znaša 755 milijonov dinarjev — zap. št. 1a iz stolpca 4). Več, kot je obračunala amortizacije, je investirala le Veriga. V primerjavi z letnim načrtom je še posebno malo investirala Železarna Jesenice.

b) V preteklih dveh letih so nam v poprečju dokaj hitro rastle zaloge. Te so tudi letos porasle, vendar praktično zgolj na račun inflacije oziroma revalorizacije. Tako nam dodatne zaloge sedaj finančnih sredstev ne obremenjujejo.

c) Ne glede na relativno skromno porabo finančnih sredstev za investicijske namene smo se letos prav na račun novih investicij že v velikem obsegu na novo dolgoročno zadolžili. Seveda so nam porasle tudi dolgoročne finančne naložbe, vendar precej počasneje. Tako se je dolgoročni neto dolg cele sestavljene organizacije (brez upoštevanja revalorizacije starih dolgov) povečal kar za 2.205 milijonov dinarjev (3a, stolpec 4). Teh dodatnih sredstev sami nismo porabili (materialne naložbe smo celo znižali), pač pa smo jih dali časno na razpolago drugim v obliki kratkoročnih finančnih naložb. Zato se je naša neto kratkoročna zadolženost bistveno zmanjšala, in sicer celo za toliko, da smo kot sestavljena orga-

nizacija pri kratkoročnih sredstvih postali neto finančni upnik. To pa pomeni visoko likvidnost. V Slovenskih železarnah smo torej v prvem polletju letošnjega leta poslovali v poprečju ob razmeroma zelo visoki likvidnosti, predvsem na račun skromnega investiranja in velikih dodatnih dolgoročnih zadolžitvev.

d) Na račun revalorizacije smo materialne naložbe v prvem polletju povečali za 13.421 milijona dinarjev, pretežno z revalorizacijo zalog. Osnovna sredstva bomo namreč revalorizirali šele ob koncu leta, med letom pa smo jih samo v delu, kolikor jih financiramo s tujimi krediti. Te kredite namreč sproti revaloriziramo preko rasti deviznih tečajev, za rezultate te revalorizacije, to je tečajne razlike, pa povečujemo nabavno vrednost osnovnih sredstev. Iz razpredelnice je videti, da je v Slovenskih železarnah v preteklih šestih mesecih samo na račun deviznih kreditov za osnovna sredstva nastalo 2.553 milijonov dinarjev dodatnih tečajnih razlik, večinoma v Železarni Jesenice.

f) Stopnja samofinanciranja se nam je v prvem polletju rahlo povečala in je tudi sicer nekoliko višja, kot je v gospodarstvu v poprečju. Nazadnje naj še rečemo nekaj o tem, kako na sploh ocenjujemo gospodarjenje s sredstvi v letošnjem letu. Slej ko prej ta ocena ne bi mogla biti dobra. Zaradi skromnega investiranja smo si sicer časno izboljšali likvidnost, ki tudi sicer ni bila slaba, zato pa bomo v naslednjem obdobju imeli pri naložbah toliko več težav pri zagotavljanju potrebnih finančnih sredstev. Pa še za en

problem gre. Na račun izboljšane likvidnosti smo si v prvem polletju letošnjega leta v povezavi s sedanji visokimi obrestnimi merami bistveno izboljšali svoj dohodkovni položaj, saj znašajo prihodki od obresti praktično več kot vse obresti, ki smo jih sami drugim plačali. To ustvarja videz, kot da je naša proizvodnja dohodkovno bolj uspešna, kot je v resnici. Ko pa bomo v naslednjem obdobju nadomeščali sedanje zamude pri naložbah, se nam zato ne bo poslabšala le likvidnost pač pa tudi dohodkovni položaj. Skratka, to kar se je v Slovenskih železarnah v prvem polletju dogajalo s sredstvi, se utegne že v naslednjem letu kazati v obliki potencirano zaostrenih finančnih razmer. Vse to velja še posebno za Železarno Jesenice.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V poprečju je v prvem letošnjem polletju delalo v Slovenskih železarnah 18.496 delavcev, kar je slab odstotek več kot lani v enakem času. Do povečanja zaposlenih je tudi letos prišlo predvsem v železarnah Ravne in Štore, do zmanjšanja pa v Železarni Jesenice, pa tudi v večini predelovalnih organizacij. Omeniti kaže še, da prihaja ravno v tem času do zanimive spremembe glede tega, katera delovna organizacija je po številu zaposlenih v Slovenskih železarnah na prvem mestu. Doslej je to bila Železarna Jesenice, vendar to mesto že prevzema Železarna Ravne.

V osebnih dohodkih doživljamo letos velike spremembe, ki pa so pred-

vsem posledica visoke inflacije. Poprečni mesečni osebni dohodek je v Slovenskih železarnah v prvem polletju znašal 41.062 dinarjev, kar je 78 % več kot lani v enakem času. Življenjski stroški so po uradni statistiki v tem času porasli za 75,8 %, kar pomeni, da so bili poprečni realni osebni dohodki železarejv ne glede na njihovo hitro nominalno rast le malenkost višji kot lani (za 1 %).

Primerjava z ostalim gospodarstvom Slovenije kaže, da smo v železarnah osebni dohodek letos dvignili v poprečju približno enako hitro, kot so jih drugod. Zato se tudi relativna razlika med našim poprečnim osebnim dohodkom in poprečjem v gospodarstvu Slovenije ni bistveno spremenila. Ta razlika pa je zaradi težavnosti delovnih pogojev v črni metalurgiji sedaj premajhna. Znaša namreč le slaba 2 % (za toliko je poprečni osebni dohodek v železarnah višji kot v gospodarstvu Slovenije), nekatere analize pa kažejo, da bi morala biti okoli 7 %. Hitrejši rast osebnih dohodkov nam preprečujejo predvsem razmeroma skromni dohodkovni rezultati.

Med posameznimi delovnimi organizacijami so v osebnih dohodkih letos nastale precejšnje razlike. Lani so bili na primer v Železarni Štore nekoliko višji kot v Železarni Ravne, letos pa je ravno obratno. Železarna Ravne je namreč v osebnih dohodkih letos najbolj napredovala in njeno poprečje je sedaj tudi najvišje med vsemi proizvodnimi delovnimi organizacijami. Tega njenega uspeha smo lahko veseli, saj temelji na lepih proizvodnih in dohodkovnih rezultatih.

Celotni prihodek in njegova delitev za SOZD SZ

v mio din

Opis	1984		1985		Indeks	
	znesek	str.	znesek	str.	nom.	real.
1. Celotni prihodek	53.362	100	104.106	100	195	103
2. Materialni stroški	44.717	84	83.327	80	186	98
3. Družbeni proizvod (1-2)	8.645	16	20.779	20	240	131
a) dohodek	5.863	11	14.779	14	252	138
b) amortizacija	2.782	5	6.000	6	216	118
4. Obveznosti iz dohodka	3.182	6	5.110	5	161	88
5. Čisti dohodek (3a-4)	2.681	5	9.669	9	361	197
a) osebni dohodek	3.531	7	6.812	6	193	106
b) skupna poraba	222	—	867	1	390	213
c) akumulacija	-1.073	-2	1.989	2	—	—
6. Bruto akumulacija (3b+5c)	1.709	3	7.989	8	467	256

Glede gornjih podatkov naj navedemo dve formalni pojavit. Najprej to, da se je letos način ugotavljanja dohodka nekoliko spremenil, še predvsem zato, ker so bile skladno s predpisi obresti za kratkoročne kredite prenešene iz obveznosti iz dohodka v materialne stroške. Zato se je dohodek glede na lanske obračune nekoliko zmanjšal, še predvsem pa so iz tega razloga letos bistveno nižje izkazane obveznosti iz dohodka. Drugo pojasnilo se nanaša na indekse, ki jih v gornji razpredelnici prikazujemo. Poleg nominalnih indeksov smo namreč izračunali tudi

realne indekse rasti. Ta izračun smo napravili tako, da smo nominalne indekse delili z indeksi rasti cen. Pri celotnem prihodku in materialnih stroških smo pri tem upoštevali statistično ugotovljeno rast cen industrijskih izdelkov, pri vseh ostalih kategorijah pa aritmetično sredino rasti cen industrijskih izdelkov in življenjskih stroškov.

Preden bomo komentirali podatke o celotnem prihodku in njegovi delitvi, si oglejmo še podatke o vrednosti neto dohodkovne mere, ki so jo dosegle posamezne delovne organizacije.

Neto dohodkovne mere v prvem polletju 1985

Do	I-VI		IND 4:3	Gibanje po kvart.	
	1984	1985		I. kv.	II. kv.
1	2	3	4	5	6
1. Železarna Jesenice	—	0,78	—	0,49	1,07
2. Železarna Ravne	0,87	1,16	133	1,16	1,16
3. Železarna Štore	0,75	1,02	136	0,96	1,08
4. Železarna	0,43	0,98	228	0,84	1,12
5. Veriga Lesce	1,01	1,11	110	1,18	1,04
6. Plamen Kropa	0,95	1,30	137	1,21	1,39
7. Tovil Ljubljana	0,80	0,90	113	0,89	0,91
8. Žična Celje	0,90	1,12	124	1,36	0,88
9. Predelovalci	0,96	1,13	118	1,12	1,14
10. SOZD v popr.	0,50	0,99	198	0,87	1,11

Tudi to pot naj spomnimo, da štejemo za normalni poslovni uspeh, če je neto dohodkovna mera dosežena v vrednosti 1,00 (ena). Pa še to naj omenimo, da smo neto dohodkovne mere, ki jih navajamo, računali po metodi, ki jo uporabljamo že več let. (Za potrebe samoupravnega urejanja delitve v okviru SOZD pripravljamo namreč nekoliko spremenjeno metodo računanja neto dohodkovne mere).

Poskušajmo sedaj oblikovati nekaj ocen o finančnoekonomski uspešnosti poslovanja Slovenskih železarn, ki izhajajo iz pravkar navedenih podatkov:

a) Najprej je treba reči, da so letos izjemno visoki indeksi rasti celotnega prihodka in iz njega izvedenih kategorij. Zasluga za to gre predvsem visoki inflaciji. Po drugi strani lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo v letošnjem letu predvsem družbeni proizvod, dohodek, še posebno pa bruto akumulacijo tudi realno povečali. Ta uspeh pa je treba previdno vrednotiti. V veliki meri je

namreč posledica zelo problematičnih poslovnih rezultatov, ki smo jih lani dosegli v prvem polletju, ko smo kot sestavljena organizacija poslovali s kar precejšnjo izgubo. Zaradi nje smo lani tudi amortizacijo obračunali v znižanem obsegu, in to je tudi eno od pojasnil, zakaj je ta v letošnjem letu v poprečju toliko porasla.

Pri ocenjevanju letošnjih poslovnih rezultatov pa kaže biti previden še zaradi nekaterih drugih razlogov. Predvsem gre za to, da v pogojih visoke inflacije poslovni rezultati skoraj pravilom izpadejo ugodneje, kot so v resnici. To velja tudi v našem primeru in v tej zvezi naj spomnimo na to, kar smo že prej zapisali v zvezi z obrestmi, ko smo govorili o poslovanju s sredstvi.

Ne glede na pravkar omenjene držke pa smemo vendarle reči, da poslujejo letos v poprečju ekonomsko bolj učinkovito kot lani. To kaže tudi vrednost neto dohodkovne mere, ki smo jo dosegli v višini, ki že ustreza normalni uspešnosti.

b) Napredek v dohodkovni uspešnosti poslovanja ugotavljajo vse delovne organizacije. Nekateri pa so dosegli že kar prav lepe poslovne rezultate; med temi je predvsem treba omeniti Železarno Ravne. Ta delovna organizacija torej ni napravila opaznega napredka samo v obsegu proizvodnje, kar smo že prej ugotavljali, pač pa si je bistveno izboljšala tudi svoj dohodkovni položaj.

c) Kaj vse je prispevalo k večji poslovni uspešnosti, je kar težko reči. Na nekaterih področjih smo prav gotovo dosegli kvalitativne premike v gospodarjenju, ki so dolgoročneje narave. V precejšnjem delu pa gre za sluga za boljše rezultate tudi dejavnikom, ki se utegnejo pokazati za precej nezanesljive. Pri tem mislimo še predvsem na vpliv sprememb v cenah. Očitno je namreč, da nam je vsaj v prvih mesecih letošnjega leta uspelo uveljaviti nekatere spremembe v cenah, ki so nam koristile. Že čez nekaj mesecev pa se vse skupaj lahko zasuje tudi v povsem drugo smer. Dokler bomo imeli tako visoko inflacijo, se torej tudi večjim nihanjem v poslovni uspešnosti ne bomo mogli izogniti. Pri tem, pa ne gre prežreti, da bodo naši dolgoročni poslovni rezultati vendarle odvisni predvsem od tega, kako učinkovito bomo svojo proizvodnjo znali prilagajati potrebam trga in kako ekonomično jo bomo organizirali, oziroma izvajali.

SKLEPNE OCENE

Pretekli leti sta bili za Slovenske železarne dokaj problematični. V proizvodnji nismo napredovali, v razvoju nam stvari niso šle od rok, dohodkovni položaj se nam je nevarno slabšal, še predvsem pa so hitro kopnele finančne prednosti, ki smo si jih s skrbnim gospodarjenjem s sredstvi ustvarili v daljšem preteklem obdobju. Za letošnje leto pa smemo reči, da so se vsaj nekateri od teh stvari obrnile na bolje. Tako ugotavljamo, da se nam finančni položaj kljub izredno visoki inflaciji ni poslabšal. Opazen premik na boljše je bil napravljen glede dohodkovne uspešnosti, tako da se letos s poslovnimi izgubami za sedaj ne srečujemo. Tudi v proizvodnji beležimo napredek, žal pa ne v vseh delovnih organizacijah. To bi torej lahko šteli med letošnje uspehe.

Po drugi strani pa doživljamo tudi neuspehe. Za glavnega lahko jemljemo nove zamude pri uresničevanju naših razvojnih načrtov, ki bodo to pot zaradi inflacije imele še posebno neugodne posledice. Tudi v izvozu nismo uspešni. In nenazadnje tudi z osebnimi dohodki ne moremo biti zadovoljni; ti so namreč še vedno precej nižji, kot bi smeli biti zaradi težavnih pogojev dela, s katerimi se srečujejo predvsem delavci v metalurgiji.

Se bolj kot pretekla leta opazamo letos, kako močno je naše gospodarjenje odvisno od zunanjih okoliščin, to pot še predvsem od sprememb v cenah. To pa še ne pomeni, da svoje ekonomske usode v ničemer ne moremo sami uravnati. Tudi v tako nestabilnih razmerah, kot so sedaj pri nas, se namreč dolgoročno gledano neprimerno bolje godi tistim, ki v nobenem trenutku ne opustijo naprežan za bolj učinkovito proizvodnjo in poslovanje na sploh. V tem pogledu pa žal tudi v Slovenskih železarnah ne napravimo vsega, kar bi lahko.

Direktor IB SZ:
Andrej Cetinski

Železarski globus

ČEŠKOSLOVAŠKA

V tej državi že od leta 1980 postopoma modernizirajo vse železarne. Dotrajane Siemens-Martinove peči zamenjujejo z modernjšimi kisikovimi konvertorji. Tako so zgradili novo jeklaro v železarni Trinec na južnem Moravskem in z njo nadomestili devet Siemens-Martinovih peči. Proizvodnja v novi jeklarni je popolnoma avtomatizirana, zato potrebujejo tudi okrog tisoč delavcev manj.

EVROPSKA GOSPODARSKA SKUPNOST

Ob koncu leta 1984 je bilo v železarski industriji držav EGS 479.200 delovnih mest, pred petimi leti pa 670.200. Samo lani so v železarski industriji držav EGS odpustili 32.900 delavcev. Največ delovnih mest so v letu 1984 ukini v Zvezni republiki Nemčiji, in sicer 11.500 od skupno 163.700; najmanj pa v Italiji, samo 1.140 od skupno 76.840.

USPELO PRAZNOVANJE KRAJEVNEGA PRAZNIKA

Od tretjega do osmega septembra so se v krajevni skupnosti Edi Giorgioni vrstile prireditve v počastitev krajevnega praznika in v spomin na prve talce, ki so bili 4. septembra ustreljeni na Koroški Beli.

Tako smo imeli 3. septembra otvoritev razstave slik članov Dolika na tematično Železarno, 4. septembra komemoracijo pri spomeniku talcev, srečanje 80 in več let starih krajanov, članov Društva upokojencev, slovesno sejo zbora delegatov s podelitvijo plaketa »4. september« in bronastih znakov SZDL, 5. septembra pogovor o dogodkih pred petdesetimi leti — o stavki in zletu društva Svoboda v Celju, 6. septembra pevski koncert, 7. septembra vajo članov PGD Koroška Bela, 8. septembra celodnevno tekmovanje športnikov — rekreativcev v športnem centru na Kresu, zvečer pa je Franc Črv v novozgrajenem domu v Javornškem rovtu prikazoval diapozitive gorenjskih gor.

Vse prireditve so bile deležne velike pozornosti občanov, razen pevskega koncerta. Prav posebno pa je potrebno poudariti množično udeležbo na športnih tekmovanjih v rekreacijskem centru na Kresu. V balinanju je tekmovalo kar šest ekip: prva in druga ekipa BK Kres, BK Lesce, BK Jesenice, BK Alpetur, BK Tolmin ter BK Boeris iz Italije. Tekmovanja so bila še v tenisu, namiznem tenisu, v šahu in malem nogometu. Sodelovalo je več kot sto udeležencev.

Presenečenje je bila zmaga druge ekipe BK Kres, ki je v finalu premagala prvo ekipo BK Kres, za tretje in četrto mesto pa sta se pomerili ekipi BK Boeris iz Italije in BK Tolmin-Soča; zmaga je ekipa BK Boeris.

V lokostrelstvu so, v posameznih

skupinah zasedli prva tri mesta naslednji tekmovalci:

— prosti slog: 1. Dare Jakopič, 2. Andrej Smolej, 3. Franc Košir; pionirji: 1. Klemen Smolej, 2. Jure Železnikar, 3. Marko Košir.

— lovski slog: 1. Boris Tancar, 2. Marjan Židaneč, 3. Štefan Berkoč; mladinci: 1. Matjaž Jančič, 2. Robert Košir, 3. Robi Škrinjar; članice: 1. Nevenka Smolej, 2. Tadeja Potočnik, 3. Marta Zupan.

V hitropoteznem šahovskem turnirju je prvo mesto dosegel Soklič, drugi je bil Vlado Krajnc in tretji Jože Renko. V moštvnem turnirju je prvo mesto zasedla ekipa KS Edi Giorgioni, drugo mesto moštvo JLA, tretje mesto moštvo DPS Svoboda Javornik-Koroška Bela.

V tenisu je prvo mesto zasedel Jure Svetina, drugo Milan Kambič, tretje Bojan Pristov.

V namiznem tenisu je pri mladincih zmagal Frlež, pri mlajših mladincih pa Daniel Omejc; drugi je bil Srečko Zemnovič in tretji Stane Mlekuž.

V malem nogometu pa so prvo mesto zasedli člani ekipe Kres, 2. člani JLA, 3. ekipa Donat I. in 4. ekipa ZSMS Javorniški rovt.

Ob koncu tekmovanja so podelili posebne plakete Kres najzaslužnejšim, ki so s svojim delom prispevali k ureditvi športnega centra Kres. Prejeli so jih: Milan Noč, Janez Bohinjc, Alojz Brelih in Alojz Šimnic.

Letošnje tekmovanje ponovno potrjuje pravilnost zamisli nekaterih ljudi, ki so uredili rekreacijski center Kres, saj ta vedno bolj postaja zbirališče delovnih ljudi z Jesenic, Javornika in s Koroški Bele.

Stane Torkar

O POMOTI IN ZAVAJANJU

Ta prispevek je treba razumeti kot odgovor B. Lakoti, ki se je v članku »Da ne bo pomote« (Železar, 12. september 1985) lotil (kritično ali kritikaško?) mojega prispevka z naslovom »Planiranje v krajevni skupnosti« (Železar, 5. september 1985). Že na samem začetku moram zapisati, da se ob prebiranju njegovega članka ne morem znebiti vtisa, da mu je moj prispevek služil le zgolj ali pa vsaj predvsem kot povod (ali dober ali slab, naj presodi jo bralci!) za napad na »samoupravljanje« (po avtorju!) v KS Dovje-Mojstrana, obenem pa, da je to priložnost izkoristil tudi za to, da je preliel na papir še nekatere druge zadeve, ki mu očitno še dalj časa obremenjujejo dušo in kalijo notranji mir. V (pre)velikem zanosu, da bi bralce Železarija zaščitil pred osebami (v tem primeru sem to jaz), ki jih skušajo prek omenjenega glasila pomanjkljivo obveščati z namenom, da bi jih zavajali, in da torej, kot sam pravi, ne bi bilo pomote, je dejansko in res povzročil pomoto šele sam s svojim pisanjem in tako pravzaprav šele sam ustvaril stanje, proti kateremu se je, kot je razvidno iz njegovega članka, boril. Kot vodilo pri odgovoru Lakoti mi služi moj, že omenjeni napadeni članek, zato se bom osredotočil le na zadeve, ki so v njem navedene, se pravi na bistveni pripombi, ki ju je Lakota naslovil na moje pisanje. Ostale zadeve, ki jih Lakota tudi obravnava, puščam ob strani, saj neposredno ne zadevajo mojega prispevka (kot nisem imel namena o njih pisati takrat, ga nimam niti danes — snov izbiram sam, pa čeprav bo to formulacija Lakota morda uporabil kot osnovo za očitke, da selektivno in v skladu z ne vem kakšnimi interesi obveščam javnost s ciljem nedopustne manipulacije).

Pa preidimo k stvari. V bistvu mi Lakota očita dve hudi stvari, namreč pomanjkljivo in zavajajoče informiranje. Vse v redu in prav, če ne bi prišel do tega sklepa na dokaj nenavaden (čuden) način, oziroma na podlagi vsaj meni neznanih logičnih principov. Iz formulacije, da se morajo krajevne skupnosti obvezno vključevati v pripravo dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Jesenice preko obravnave posameznih dokumentov na zborih SO Jesenice in v javni razpravi ter aktivno sodelovati pri nastajanju in sprejemanju dolgoročnih in srednjeročnih planskih aktov SIS, in iz te, da sta zaenkrat poslali pripombe na osnutek dolgoročnega plana občine le krajevni skupnosti Mirka Roglja-Petka in Dovje-Mojstrana, je po B. Lakoti moč sklepati, da je bila v KS Dovje-Mojstrana izvedena obvezna javna razprava, kar zbuja vtis, da je planiranje v KS potekalo po samoupravnem poti itd. Naj mi avtor članka (pa tudi enako misleči kot on, če jih je kaj) dovolji, da se mu čudim. Iz moje formulacije je namreč razvidno le to, kako morajo stvari potekati, kar je bil hkrati tudi namen informacije. Če v nadaljevanju omenjam, da sta zaenkrat pripombe na osnutek dolgoročnega plana občine poslali le že omenjeni krajevni skupnosti, pomeni to samo in edino to, da so bile posredovane le pripombe teh dveh krajevnih skupnosti in nič več. Logičen sklep je torej, da so bile te pripombe posredovane, nikakor pa to ne pomeni, da so bile samoupravno ali pa tudi kako drugače sprejete. Tega, kako so bile sprejete in v kakšnem krogu, iz mojega prispevka ni mogoče razbrati, razen morda z obilico domišljije (kakšne?), katere, kot kaže, Lakoti ne manjka. O samem načinu sprejemanja teh pripomb v KS Dovje-Mojstrana nisem pisal, saj to tudi ni bil moj namen. Informacija torej v tem smislu je in ni pomanjkljiva, pač odvisno od stališča, ki ga zavzemamo. Pomanjkljiva ni v tem smislu, ker je bil moj namen obvestiti javnost le o tem, koliko KS se je odzvalo na osnutek dolgoročnega plana občine Jesenice, ne pa tudi o tem, kako (samoupravno ali nesamoupravno) potekajo planske aktivnosti v njih.

O tem tudi sam nimam informacij, dobil pa bi jih lahko le z obiskom v posamezni krajevni skupnosti na podlagi vsestranskega preverjanja in kontrole. Skratka, neprijetna zadeva za obe strani, ki poleg ostalega vzame tudi precej (beri preveč) časa, časa, ki ga že tako stalno primanjkuje. In še nekaj, dokler človek ne dobi nobene pripombe v zvezi z delom oz. funkcioniranjem kake institucije, obenem pa vse poteka (vsaj po zunanjem videzu) v redu, menda tudi nima razloga, da bi sumnil v vse in v vsakogar kar lepo po vrsti. Nenazadnje je treba v tej zvezi zapisati tudi, da imamo sistem samoupravnega družbenega planiranja in ne centralno-planskega sistema državnega dirigiranja, ki postavlja nosilce planiranja v povsem specifično vlogo. Poglobljanje v ta vprašanja bi bilo nedvomno zanimivo, vendar pa presega zastavljene okvire.

Dalje, glede na to, da ima vsaka stvar oziroma vsak pojav več plat, je sicer načelno prav, da jih obdelamo vse lepo po vrsti, vendar pa se v tem primeru opis največkrat razvodi in je težko najti tako imenovano rdečo nit. Tako torej obdelamo le tisto plat, ki nas v določeni situaciji zanima. Tudi iz tega razloga se v samoupravljanje ali nesamoupravljanje v KS Dovje-Mojstrana nisem spuščal — edino dejstvo, ki ga ugotavljam, je, da so bile pripombe poslane. O tem, kako in v kakšnem krogu, so jih sprejeli in kakšna je bila obravnava, pa naj Lakoti posredujejo odgovor prizadeti (če se jim to zdi potrebno). Z moje strani le toliko, da je pripombe posredovala komisija za program in razvoj pri KS Dovje-Mojstrana.

Če naj torej povzamem, ni moja informacija ne pomanjkljiva, ne za-

vajajoča. Po kriteriju, ki ga je kot relevantnega uporabil Lakota za svojo trditve, je pomanjkljivih vsaj devetdeset odstotkov informacij, ki jih ne prestando akceptiramo na razne načine, kriterij, ki vzdrži le v izjemnih primerih, pa je čuden (beri neuporaben) kriterij. Tako kot ni pomanjkljiva, informacija tudi ni zavajajoča, razen seveda za Lakota in za vse tiste, ki sklepajo na njemu lasten, neosnovan način, razviden iz njegovega članka.

In zdaj še o pripombi glede zavajanja. Iz moje formulacije »da imajo krajevne skupnosti le malenkostna lastna finančna sredstva« nikakor ne sledi, da so sredstva, ki se zbirajo v občini in SIS, privatna lastnina teh, kakor tudi ne, da poteka planiranje v nekem imaginarnem prostoru. Teh očitkov torej ne morem sprejeti. Želez sem le opozoriti, da je vprašanje zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev za realizacijo načrtovanih nalog v krajevnih skupnostih še posebno pereče (to sem v nadaljevanju prispevka tudi eksplicitno zapisal). Kaže, da je Lakota ogorčil predvsem izraz »lastna finančna sredstva krajevne skupnosti«. V zvezi s tem sem mu, da ga zapustijo strahovi, morda res dolžan pojasniti. Torej: Izraz »lastna finančna sredstva« je treba namreč razumeti kot ekonomsko-tehnično oziroma poslovno-tehnično in ne kot družbeno-ekonomsko kategorijo. To torej pomeni, da ne izraža značaj lastnine in da kot tak ne pomeni, da so ta sredstva npr. privatna lastnina krajevne skupnosti ali druga sredstva privatna lastnina določene SIS, določene OZD in tako naprej. Obravnavana sredstva so torej nesporno družbena. Za lažje razumevanje navajam primer. V izkazih stanja naložb in njihovega financiranja gospodarskih OZD se pojavlja na pasivni strani kategorija, imenovana lastna sredstva ali akumulacija. Ta sredstva so seveda družbena lastnina, od dolgov, ki so viri sredstev pravnih in fizičnih oseb izven obravnave OZD, pa še ločijo po tem, da se je družba odpovedala obrestim oziroma kakršnikoli obliki dohodka od kapitala. Lastna sredstva OZD moramo zato obravnavati kot računovodsko evidenčno kategorijo o akumulaciji oziroma o prejetih dotacijah. Družbena sredstva moramo obravnavati tako kot ekonomsko določeni delovni kolektiv. Družbena sredstva (akumulacija) so torej, ekonomsko gledano, lastnina vsakogar in nikogar, pa vendar o njihovem razporejanju odločajo delavci posa-

meznega kolektiva in ne npr. kdorkoli ali pa kar vsi po vrsti na ozemlju SFRJ.

V tem kontekstu je treba razumeti tudi pojem lastnih finančnih sredstev krajevne skupnosti, vendar ne dobesedno kot njihovo akumulacijo (to je seveda napačno), temveč le kot sredstva, o katerih lahko suvereno in še najbolj neposredno odločajo krajinjaki preko institucij krajevne samouprave v okviru posamezne krajevne skupnosti. Z drugimi besedami, lastna finančna sredstva krajevne skupnosti so torej sredstva, ki jih krajevna skupnost kot investitor lahko nameni in vloži v določen investicijski projekt.

Toliko v pojasnilo. V zvezi s tem bi dodal le še, da je gornja razlaga (ki ji, če to na vsak način hočemo, kljub vsemu še vedno lahko očitamo najprej nepopolnost in naprej zavajanje) bolj primerna kot predmet strokovne razprave v drugih glasilih oziroma publikacijah in v druge name-nje, kot pa za vključevanje v kratko informacijo o planiranju v krajevni skupnosti. Če bi hoteli obravnavati termin razložiti podrobno in v vseh vidikih, bi ta razlaga zavzela precej več prostora kot celoten članek (dominacija dela nad celoto), kar se mi osebno ne zdi najbolj v redu in pravilno. Zagotovo pa tudi ne bi prišli daleč, če bi razlagali na dolgo in široko vsak, v posameznem prispevku uporaben izraz (še posebej, kadar je ta osvojen v praksi). Pa dovolj o tem.

Prepričan sem torej, da moja informacija o planiranju v krajevni skupnosti ni nepopolna in ne zavajajoča (o tem naj si sicer ustvari vsak svojo sodbo), končno pa to tudi niti slučajno ni bil moj namen. Ponavljam, zdi se mi, da je Lakota uporabil moj članek le kot povod, da bi opozoril na deviantne pojave v zvezi s samoupravljanjem v KS Dovje-Mojstrana in na nekatere druge nepravilnosti, pa tudi širše, izven tega okvira, to je v občini Jesenice. Kakorkoli že, to je njegov problem (kaj je res in kaj ne, ne vem, tako da se tudi v razglabljanje o upravičenosti oziroma neupravičenosti njegovega pisanja ne spuščam), zato menim, da naj v prihodnje take in podobne stvari obravnava izključno pod svojo firmo in da naj ne omenja že uvodoma mojega priimka in naslova mojega članka, ki z njegovim obračunavanjem z ostalim svetom nima nobene zveze. Z drugimi besedami, na vse to naj rajši opozarja ob kaki drugi priložnosti, ali še bolje, v kaki drugi, primernejši zvezi, vse to seveda samo zato, da res ne bo pomote.

Sašo Vrdoljak

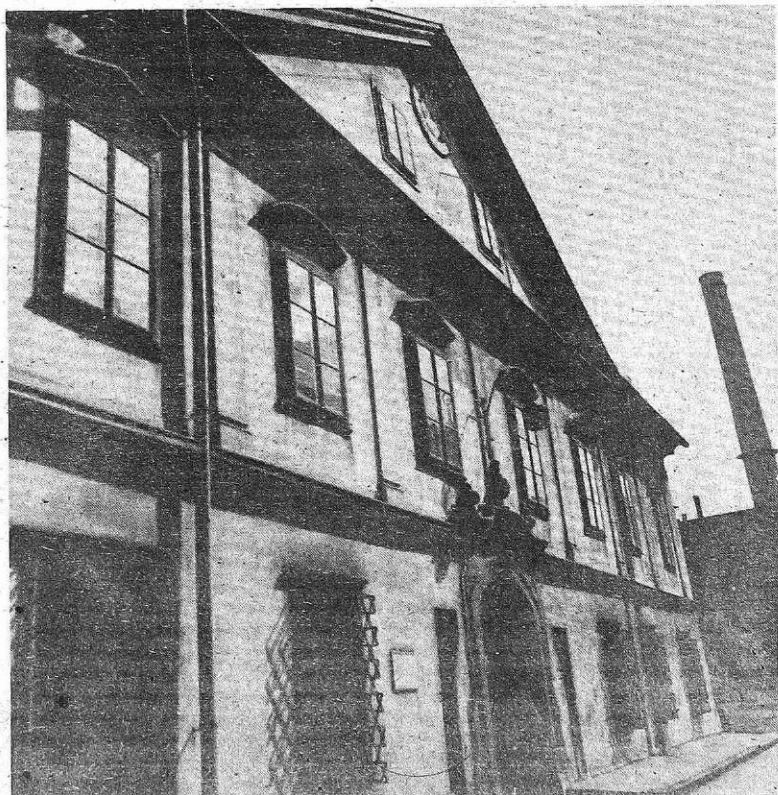
Železarski globus

BELGIJA

Tudi belgijske železarske družbe se srečujejo z izgubami. Največja belgijska železarska družba je imela lani 80,5 mio. funtov šterlingov izgube. Njeni strokovnjaki pričakujejo, da bo letos bolje in da bo letos izgube le za 38,9 mio funtov šterlingov.

LR KITAJSKA

Japonska družba Ryusko Steel Corp. bo skupaj z južnokorejsko železarsko družbo Pohang Iron & Steel Co. na Kitajskem v Kantonu gradila obrat za izdelavo cevi. Letno naj bi v obratu izdelali od 60.000 do 70.000 ton cevi, naložba pa naj bi veljala 5 mio. dolarjev.

Tehnični muzej (foto: B. Grce)

VPRAŠLJIVI ARGUMENTI ZA GRADNJO VRŠIŠKIH ŽIČNIC

V zadnjih mesecih je v sredstvih javnega obveščanja (Delo, Gorenjski glas...) zaslediti obilo polemičnega pisanja v zvezi s predvideno gradnjo vršiških žičnic. Zagovorniki gradnje — predvsem jeseniški turistični delavci in občinski funkcionarji — nas skušajo prepričati, da je gradnja žičniškega sistema in smučarskih prog na Vršiču življenjskega pomena za razvoj turizma v občini.

»Zakon o Triglavskem narodnem parku ne dovoljuje gradnje vršiških žičnic, Kranjska gora pa namerava zgraditi 3500 hotelskih postelj. Nove hotelske zmogljivosti bodo prazne, če ne bo žičnic«. S takšnim argumentom je pred časom prišel na dan Gorenjski glas. V nadaljevanju pa bomo, da bi ta obogatena hotelska ponudba terjala 800 novih delavcev, ki bodo v kraju živeli, potrebovali šolo in vrtec, trgovino in stanovanje... Nikjer pa ne dobimo odgovora na vprašanje, od kod bomo toliko delavcev sploh vzeli, saj je znano, da nam dobrih gostinskih kadrov že sedaj manjka. Iluzorno bi bilo pričakovati, da se bo gornjesavska mladež kar na lepem začela množično vpisovati v gostinske šole. — Morda pa se bo po zgraditvi nove jeseniške jeklarne prekvalificiral v natakarkar kakšen okorel martinar, ki se ne bo mogel privaditi modernih proizvodnji v novi jeklarni...?

Nisem proti turizmu in njegovemu razvoju, dobro se zavedam, da delavec, ki je osem ur dnevno izpostavljen prahu, hrupu in vročini, zasluži tudi kaj boljšega, kot je posedanje v gostilni in dolgočasenje pred televizorjem. In če že imamo v občini težko industrijo, zakaj bi morali misliti, da je naša perspektiva zgolj v »težkem«, industrijskem turizmu, v visokogorskih žičnicah, hotelskih kompleksih, vrhunskih smučarskih tekmah, v novih cestah, parkiriščih... Tudi če ne ponavljamo žalostink o uničevanju naravnih lepot in si ogle-damo vršiški projekt s praktičnega vidika, bomo prišli do ugotovitve, da so čist zrak, mir in neokrnjena narava veliko čvrstejši temelji za razvoj turizma kot že prej našteti »rekviziti« industrijskega turizma, Zlata do-

ba industrijskega turizma je nepreklicno minila tudi v turistično razvitejših državah, kot je naša in kdor še dandanes dokazuje, da je naša dolgoročna turistična perspektiva v velikih hotelih, hitrih cestah in razve-janih sistemih visokogorskih žičnic, ne dokazuje nič drugega, kot da ne vidi dlje od svojega nosu in da je vsaj deset let za časom. Če so hoteli na Bledu, v Portorožu in Kranjski gori danes še zmeraj zadovoljivo zasedeni, je to samo zato, ker je naš dinar na tleh in so za tujce naši hoteli še zmeraj cenejši kot nemški internati in angleške hiralnice.

Branko Blenkus nas prepričuje v Delu, da vršiške žičnice ne bodo v ničemer kazile narave, pač pa jo bodo izredno koristno odprle človeku. Ali nas niso tako prepričevali že tisti, ki so se pred leti zavzemali za gradnjo triglavskega žičnic? Res je, da si zakona o Triglavskem narodnem parku nismo izmislili zato, da bi poslej naravne lepote Julijcev smeli uživati le gamsi in orli, še manj pa smo si ga izmislili zato, da bi ga pozneje izigravali z neodgovornimi in melagomanskimi projekti, ki bi vsekali nezalceljive rane v naravno okolje. Kajti »zakladov Slovenije nismo dobili od dedov v dar. V varstvo so nam jih zaupali vnuki«, kot lahko beremo na propagandnih letakih. Triglavski narodni park omogoča velik razvoj »mehkega« turizma — gornštva, turnega smučanja, alpinizma, ki ne zahteva velikih posegov v prostor. Če pa ima jeseniško turistično gospodarstvo preveč denarja in ga želi zares koristno vložiti, naj se skupaj z železnico dogovori o obnovitvi po nemarnem ukinjene železniške proge Jesenice—Rateče.

Edo Torkar

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1985

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Čufarjevih plaket skupščina Kulturne skupnosti Jesenice razpisuje Čufarjeve plakete za leto 1985.

Čufarjeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju kulturnih dejavnosti,
- ustvarjalno in poudarjalno delo na področju kulture,
- dolgoletno uspešno delo na področju kulture,
- kvalitetne dosežke v posameznih kulturnih dejavnostih,
- dosežke strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo predložite strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice, Titova 65, do vključno petka, 11. oktobra.

Na podlagi 3. člena o podelitvi Gregorčičevih plaket skupščina Telesnokulturne skupnosti Jesenice razpisuje:

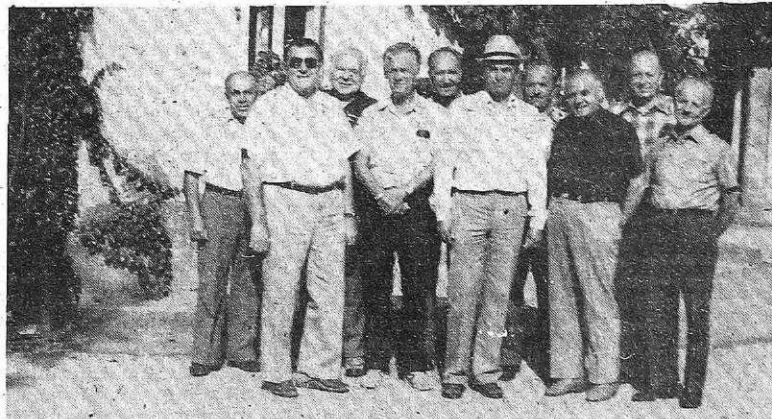
GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1985

Gregorčičeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne vzgoje,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe na področju propagande in publicitete telesne kulture.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo občani, telesnokulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo je treba predložiti strokovni službi Telesnokulturne skupnosti Jesenice, Titova 65, do 11. oktobra.

VEZISTI NOV GORENJSKE SO DOBRO ORGANIZIRANI IN DELAVNI

Vezisti NOV na Gorenjskem delujejo v okviru svoje sekcije pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice. Odbor sekcije se vsako leto trikrat do štirikrat sestane pri Vinku Bercetu na Klaki v Radovljici, kjer je približno geometrijsko središče Gorenjske in do kamor imajo vsi člani približno enako daleč. Zaradi lažjega operativnega dela po občinah delujejo aktivni, katerih delovanje podpirajo tudi občinski odbori ZZB NOV. Tako sekcija kot aktivni so tesno povezani z radiomaterskimi klubi, z JLA, s PTT delavci in delavci DO Telematika Iskrā. Vsi vezisti Gorenjske se na leto dvakrat sestanejo z delavci Iskre in PTT, si ogledajo dosežke teh delovnih organizacij in sprejmejo svoje programe dela. (tekst in foto: Branko Blenkus)

JULIJAN O

Malo daljše obdobje molčanja je nastopilo, ko je stopila iz kadi vsa mokra in rahlo naježena in se začela otrirati z brisačo. Iz neznanih razlogov mu je kazala hrbet, ko je sedel tik za njo, z obrazom v višini njenih bokov. Čeprav je bil ta hrbet v senci stala je tako, da jo je močna zidna luč osvetljevala od spredaj — se je Julijanu njena hrbtna stran od tilnika do pete vtisnila v zavest z nenavadno ostrino. Zaradi nenavadne osvetlitve je dobila Matejina polt čisto poseben ton. Ta koža je bila temna, da bi bilo lahko lepo. Vsaj na tak način, kot si navadno predstavljamo lepoto, ne. Je pa presunljivo. Z drugimi besedami — Julijan je bil začuden nad resničnostjo Matejine nagote in nad občutki, ki jih je ta nagota zbuja v njem. Tako se je pozabil čuditi vsemu drugemu.

Mokrota in hlad Matejine kože sta bili tako resnični, kot sta bili resnični prašnost in hrupavost drv, zloženih tam zadoj ob steni; bili pa sta bolj presunljivi.

V vsem opisanem, pa tudi v vsem tistem, kar se je nemara izmuznilo našemu pogledu, pa ni bilo ničesar, kar bi nam pomagalo razvozlati uganko, ki si jo je bil zastavil Julijan, ko je sklenil, da bo v mislih obnovil dogodke tiste noči. Kje je tisto, s čimer se je izdal Svetemu goslaču? Kaj je Goslaču povedalo o urah, ki jih je Julijan preživel ob Mateji? Težko si je predstavljal, kako bi na Goslača učinkoval tale prizor — če bi si ga lahko s pomočjo nekakšne jasnovidnosti priklical: Julijana, golega kot Adam v raju, kako leze v Matejino kopalno kad, zraven pa lastnico taiste kadi, ki stoji pred stari lisastim zrcalom in si meni nič tebi nič razčesava lase? Julijan je kasneje premišljeval o tem, na misel so mu hodili Matejini kratko ostrizeni kostanjevi lasje, rekel si je, ali je bil Sveti goslač v svojem deset in več let trajajočem razmerju z Matejo sploh kdaj deležen take bližine? Saj prav za telesno bližino je šlo.

Julijan je samo enkrat v življenju doživel trenutek podobne bližine, pa še tisto ni bilo z odraslo žensko. Soudeleženka je bila Ciganka, leto ali dve mlajša od njega, on pa jih je imel takrat enajst. Na donavskem bregu, kak kilometer nad otokom, ki se je imenoval Ada Huja, je lovil ribe. Bil je popoln začetnik v ribištvu, uporabljal je najmanjše možne trke, posrečilo se mu je ujeti štiri ribice, po velikosti podobne sardinam v konzervi. Ves čas je pogledoval na desno, tam se je raztezala velika blatna površina, precej daleč od njega je stala jata velikih belih ptic, morda pelikanov. Sanjaril je o tem, da bi ulovil kakšnega od teh pelikanov in ga kot plen prinesel domov. Ni mu bilo povsem jasno, kakšno orodje bi lahko pri tem uporabil, še manj, kako naj bi prehodil vso tisto močvirno razdaljo, ne da bi ga ptice opazile. Za hrbtno pa je nejasno čutil živahno dejavnost nenevarnega bitja. Tam je bila že prej omenjena Ciganka, ki ga je hotela opozoriti nase.

Ni se zmedel zanjo in se tudi ne bi, če bi se dogodki razvijali v okvirih verjetnega. Zgodilo pa se je tole. Ciganka se mu je priplazila tik za hrbet in mu spustila v kopalke pravo pravcato živo žabo. Julijan žabe ni mogel videti, vendar je kdove kako vedel, kaj se je zgodilo. Vseeno pa ni zganjal panike. Nagonsko je uganil, kaj mu je storiti. Glede na to, da je v desni roki držal nekaj, kar naj bi bila ribiška palica, je z levico segel nazaj in raztegnil gornji rob kopalke. Vsiljivka (ali pa žrtev, kakor se vzame) je tako dobila prosto pot za odskok. Zgodilo se je, kar je predvideval: žaba je bila v hipu zunaj. Lahko bi rekli, da sta dva nagona, njegov in žabji, delovala povsem usklajeno. Podobno bi lahko rekli o nagonu male Ciganke. Julijan ji je zdaj naklonil nekaj ur prijateljstva, igral se je z njo vse do večera.

Julijan se nikakor ni mogel spomniti, kaj in kako sta se igrala; zagotovo pa je vedel, da sta se igrala molče in da igre sploh ni hotelo biti konec. Pravzaprav na konec sploh ni pomislil — dokler je pač trajalo. Zvečer je Ciganka kar nekaj izpuhtela, Julijan pa je pobral košarico, na dnu katere je ležal njegov bedni plen.

Tudi tu z Matejo je bilo vse tako preprosto in nedoumljivo. Ciganka se je, da bi se mu približala, poslužila žabe. Mateja je z istim namenom

uporabila določeno snov za pogovor: svoje razmerje z Albinom (Svetim goslačem). Dolgo časa sta sedela na kavču v Matejinem ateljeju, s podvitimi nogami, obrnjena drug k drugemu. Mateja je bila v halji, ki se je ne da prav ne zapeti ne zavezati, tako da je dejansko dokaj nezanesljiva, če naj bi bil njen pravi namen v zakrivanju. Julijana je pregovorila, da je začasno opustil vsako misel na oblačenje. Namesto tega se je zavlil v koc iz kamelje dlake, ta se je namreč skrival v mornarskem zaboju (in ne morda rešilni pasovi ali smrdeče perilo).

Cez čas ju je začelo malce tresti in Mateja je prižgala električni grelec. Kako to, da ju zdaj nihče več ni zmotil? Julijanu bi bilo lahko že takrat prišlo na misel, kako bi se dalo razložiti obzirnost Matejinih sstanovalk, se pravi matere in sestre: morda pa sta takih primerov bili že vajeni in sta torej vedeli, kaj jima velevala obzirnost? Meri je prišla dol najbrž kot odposlanka, ki naj ugotovi, ali gre tudi tokrat za tak primer. Drugo, bolj pereče vprašanje, pa je naslednje: ali tudi Goslač ve za te primere?

O tem je Julijan premišljeval kasneje, kajpak v zvezi s svojo podmeno. Zdaj smo tu, pri stvari: da, bila je prav tista ogrlica, ki jo je Julijan nekaj dni kasneje videl na Goslačevem sklopu vratu; in ki je iz neznanega razlogov ni bil zmogel takoj identificirati, pa jo je tako nepremišljeno povezal z nekakšnimi simpatijami, ki naj bi nastale med Goslačem in bolnicami; in da je bila ta ogrlica torej izdelana med delovno terapijo in podarjena skrivnostnemu sotrpnu. Dejansko pa jo je nosila Mateja tisto noč pod kopalnim plaščem, nadela si jo je, preden se je zavlila vanj, in se nekaj premišljeno dolgih minut opazovala pred zrcalom, računajoč pri tem še na par Julijanovih oči.

Te pa so bile v tistem trenutku še preveč oslepljene od nekaterih drugih podrobnosti, ne sicer od bleščanja, pač pa, kar je malce nenavadno, od temnejših tonov: od rahlega črnkastega puha nad Matejino zadnjico, od temno vijoličnega kolobarja na krotki joški, ki je pogledovala izpod pazduhe. Kasneje se je zavedel, da ima hipijevski amulet v tej igri vodilno vlogo, vsaj kar zadeva predmetni svet. Bil je nekaj medij. Kadar se mu je med pogovorom zahotelo, da bi se dotaknil bodisi prej omenjenih krotkosti, bodisi okolice Matejinega popka, bodisi svilenega gnezda v stičišču treh oblin, se je moral narediti, ko da ga ta amulet prav čutno privlači in da si ne more kaj, da se ne bi poigral z njim. Ogrlica je bila precej dolga, ker je Mateja sedela s podvitimi nogami in torej malce sključeno, je segala ravno prav globoko; ker pa se je bolj ali manj skrivala za robovi kopalnega plašča, je bilo treba oba konca zgrabiti čisto zgoraj pod brado — kjer sta bila ves čas vidna — in se potem zlagoma spuščati ob njiju tako globoko, kot je ustrezalo njegovim trenutnim željam; pri čemer je prepustil njej, naj sama presodi, katere vrsta občutkov je zanj ta hip bolj pomembna: tista na vrhu prsnih jagodic, ki so drsele po jagodah molka, ali tista na hrbtnu roke, ki se je dotikal gladkih, blago vdajajočih se strmin.

Mateja se je bila pripravljena pogovarjati predvsem o prvem, se pravi o ogrlici, to pa iz preprostega razloga: ta predmet je povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko« je po njenem povsem naravno povežala s temo njunega dotedanjega pogovora. Povedala mu je, da si je taisti okras nadela tudi, ko se je ljubila z Albinom. Na Julijanovo vprašanje, zakaj je v tem stavku uporabila besedico »ko« namesto besede »kadar«, mu je dokaj mirno odgovorila, da so razlogi za to predvsem slovnični, da torej izvirajo iz njenega spoštovanja slovničnih pravil. »Ko

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● Na prvi septembrski seji predsedstva OK ZKS Radovljica so obravnavali predosnutek delovnega gradiva za X. kongres ZKS. Izrekli so številne pripombe, ki so jih posredovali ustrezni komisiji pri CK ZKS. Menili so, da se pozna delo več avtorjev; so pristopili do nekaterih problemov in stališč različni. Gradivo je še preobširno, presplošno in premalo optimistično, ker ne upošteva doseženih uspehov. Prav tako ni dovolj jasno prikazano, katerih resolucijskih sklepov IX. kongresa ZKS nismo uresničili in zakaj. Na seji so spregovorili tudi o nedavnih dogodkih v Verigi.

● Tričlanska delovna skupina CK ZKS je prejšnji teden obiskala delovno organizacijo Veriga Lesc. Udeležila se je seje stalne akcijske konference ZKS, na kateri so razpravljali o aktiviranju lastnih sil. Po pričakovanju so tudi tokrat več govorili o načelnih in zunanjih problemih kot o notranjih odnosih, ki so povzročili precejšnje politične zaplete in bistveno vplivali na zmanjšanje proizvodnje.

● Slovensko javnost je znova zdramilo dogajanje v radovljiški občini. Tokrat je bila v središču pozornosti nedovoljena gradnja ceste ob Bohinjskem jezeru. O tem in o drugih problemih so spregovorili 10. septembra na zboru krajanov v Stari Fužini, ki so ga sklicali svet za varstvo okolja pri OK SZDL Radovljica, KK SZDL in KS Stara Fužina. Razprave se je udeležilo 74 krajanov in predstavnikov DPO, skupščine občine ter novinarjev. Čeprav so priznali, da je bila gradnja nezakonita in prehitra, so ogorčeno zavrnili žaljivo pisanje nekaterih kulturnih delavcev v časopisju. Obljubili so, da bodo do pomladi uredili cestišče, da bo čimmanj kazilo okolje.

● Predsedstvo občinskega odbora ZZZB NOV Radovljica je na drugi seji 10. septembra podrobno razčlenjevalo in ocenjevalo kadrovske razmere v ZZZB NOV in v občini v zvezi s pripravami na volitve prihodnje leto. Opozorili so na vrsto nepravilnosti v izvajanju kadrovske politike in sprejeli več sklepov in stališč s predlogi za odpravljanje teh nepravilnosti. Te bodo posredovali v obravnavo in kot pobudo predsedstvu OK SZDL Radovljica. Na seji so sprejeli tudi stališča do posameznih točk dnevnega reda 33. seje družbenopolitičnega zbora občinske skupščine.

● Občinski svet zveze sindikatov Radovljica je na seji 10. septembra razčlenjeval naloge v pripravah na volitve 1986 in sprejel dogovor o nadaljevanju predvolilnih opravil s posebnim poudarkom na pospešenem evidentiranju možnih kandidatov za delegate skupščin DPS in SIS kot tudi za nosilce družbenih funkcij. Osrednja točka dnevnega reda je bila posvečena predlogu za odstop predsednika sveta Vladimirja Siliča. Kot že pred tem na predsedstvu se je tudi na svetu od 34 članov 33 izreklo proti odstopu predsednika. Na seji so oblikovali tudi predlog republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije za ponovno proučitev določil in meril družbenega dogovora o osebnih dohodkih voljenih in imenovanih funkcionarjev.

● Spominu na junaški boj Selške čete I. grupe odredov, ko je 9. septembra 1942 na Lipniški planini padel skupaj s 25 borci komandir Jože Gregorič, predvojni revolucionar in organizator vstaje na Gorenjskem, so se na krajših slovesnostih poklonili člani delegacije ZZZB NOV Radovljica pri spomeniku v Radovljici in na Jelovici. Žal na slovesnosti ni bilo mladih, čeprav so obljubili, da bodo organizatorji teh spominskih slovesnosti.

● Občinski svet zveze sindikatov Radovljica je obvestil vse osnovne organizacije sindikata o določilih družbenega dogovora o izdatkih za prehrano delavcev. Ti smejo znašati največ 15 % od povprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka delavca v republiki, ali največ 4.164 din na delavca mesečno. Dogovor velja, ko OZD uskladi svoje samoupravne akte z določili dogovora.

● Koordinacijski odbor za proslave pri OK SZDL Radovljica je na peti seji 12. septembra pod predsedstvom Antona Tomana sprejel dogovor o programu vseh proslav na občinski ravni, ki se bodo izvršile do konca leta 1985. Praznik republike naj bi letos proslavili po krajevnih skupnostih, osrednje slovesnosti pa bodo na Pokljuki ob spominski proslavi Zmaga mrtvega bataljona in ob dnevu JLA.

● Ker mandati skupščin SIS materialne dejavnosti v občini Radovljica niso bili doslej časovno usklajeni z mandati SIS družbenih dejavnosti in mandati skupščin družbenopolitičnih skupnosti, je volilna komisija pri OK SZDL Radovljica predlagala, da se mandati postopno časovno izravnavajo in uskladijo s celotnim skupščinskim sistemom v občini. Morda bi ob tem kazalo ponovno spodbuditi delegate za vključitev strokovne službe SIS materialnih dejavnosti v skupno strokovno službo SIS družbenih dejavnosti.

● V vojašnici na Rudnem polju na Pokljuki je že od 24. avgusta na 18-dnevnem vojaškem urjenju in obrambnem usposabljanju 130 mladincev in 120 mladink iz vseh gorenjskih občin. Razvrščeni so v vojaške enote v okviru Gorenjskega mladinskega odreda, ki mu poveljuje upokojeni polkovnik Srečo Tušar z dvajsetimi rezervnimi vojaškimi starešinami.

● V Srednjo šolo za gostinstvo in turizem na Bledu se je v tekočem šolskem letu 1985/86 vpisalo nad sto novih učencev. Od teh se je odločilo za smer strežba 32 učencev, za smer kuharstvo 34 in 36 za gostinskega tehnika. Prejšnja leta so se za to šlo odločali le redki posamezniki, letos pa je večina učencev iz Gorenjske, pretežno iz radovljiške in jeseniške občine. To lahko pripisemo prizadevanjem šole in turističnega gospodarstva, pa tudi staršev, ki vidijo boljšo prihodnost svojih otrok v zaposlovanju v domačem kraju in v vse bolj obetajočem turizmu.

● Komisija izvršnega sveta občinske skupščine Radovljica za ocenjevanje naravnih nesreč je pred kratkim končala z ocenitvami posledic močnega vrtnčastega vetra, ki je konec julija povzročil na Bledu precej velike poškodbe na stavbah krajevnega urada, hotela Toplice, v blejskem parku in na nekaterih manjših objektih. Komisija je ocenila, da je bilo na objektih škode za 2,7 milijona din, na javnem zelenju za 700 tisoč din in na raznih napravah še 200 tisoč din. Stroški čiščenja, ki je bilo izredno hitro in kakovostno opravljeno, pa so znašali pol milijona din. Juljsko neurje je povzročilo tako škode za 4,1 milijona din.

● Na skupni seji predsedstva KK SZDL, sveta KS, vodij delegacij in predstavnikov društev v KS Brezje so pred dnevi v razpravi o pripravah na volitve dali več pobud za nosilce funkcij v kraju in v občini Radovljica. Izredno živahna in kritična pa je bila razprava o osnutku družbenega plana občine za srednjeročno obdobje 1986–1990. Razpravljalci so menili, da pristojni organi v občini ne uresničujejo pobud delegatov, kar se posebno vidi pri neurejenem občinskem odlagališču smeti, ki greni življenje krajanom tega območja.

● Iz pregleda razporeditve sredstev za SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica je razvidno, da je bilo od skupaj 948.446.000 din v prvem polletju 1985 največjega povečanja deležna Zdravstvena skupnost, ki je imela 450.699.000 din ali 93 % več sredstev kot lani v tem času. Kulturna skupnost je imela 17.494.000 din ali 85 % (zaradi izjemno nizke lanske osnove), Skupnost otroškega varstva 87.647.000 din ali 85 %, Telesnokulturna skupnost 23.632.000 din ali 81 %, Izobraževalna skupnost 318.974.000 din ali 76 %, Skupnost za zaposlovanje 12.276.000 din ali 67 % in Skupnost socialnega skrbstva 36.877.000 din ali 65 % več kot lani. Za 40 % manj sredstev kot lani (v višini 847.000 din) je bilo razporejeno Skupnosti za zaposlovanje.

● Odbor za razvoj družbenega varstva otrok in svobodno menjava dela pri Skupnosti otroškega varstva Radovljica je na septembrski seji soglašal s predlogom nove (višje) cene oskrbin v Vzgojnovarstveni organizaciji Radovljica. O novi ekonomski ceni bo odločala skupščina skupnosti na prvem jesenskem zasedanju. Na seji so proučili pobudo Iskre Otoče za reševanje varstva otrok na Posavcu. Udeleženci seje so bili seznanjeni tudi z informacijo o zaostajanju osebnih dohodkov osebja v vzgojnovarstvenih dejavnostih radovljiške občine.

● Delavska univerza Radovljica je poleg že objavljenih razpisov za vpis v razne oblike izobraževanja odraslih, objavila natečaje tudi za tečaje higienskega minimuma, ki so ga dolžni opraviti vsi delavci živilske stroke. Pričeli bodo tudi s tečaji varstva pri delu za delavce iz OZD in pri zasebnih obrtnikih. Če bo dovolj prijav, bodo organizirali tudi tečaje za voznike viličarjev in za snažilke.

● INDOK center občine Radovljica je v začetku septembra izdal Obzornik št. 5, ki ga je v nakladi 1550 izvodov natisnila Knjigovelnica in tiskarna Radovljica. Uvodni članek o pripravah na volitve je napisal predsednik OK SZDL Radovljica Miroslav Birk. Sicer pa je v tokratni številki Obzornika objavljeno celotno gradivo za 33. ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine, ki bodo 25. septembra. V dodatku je obja-

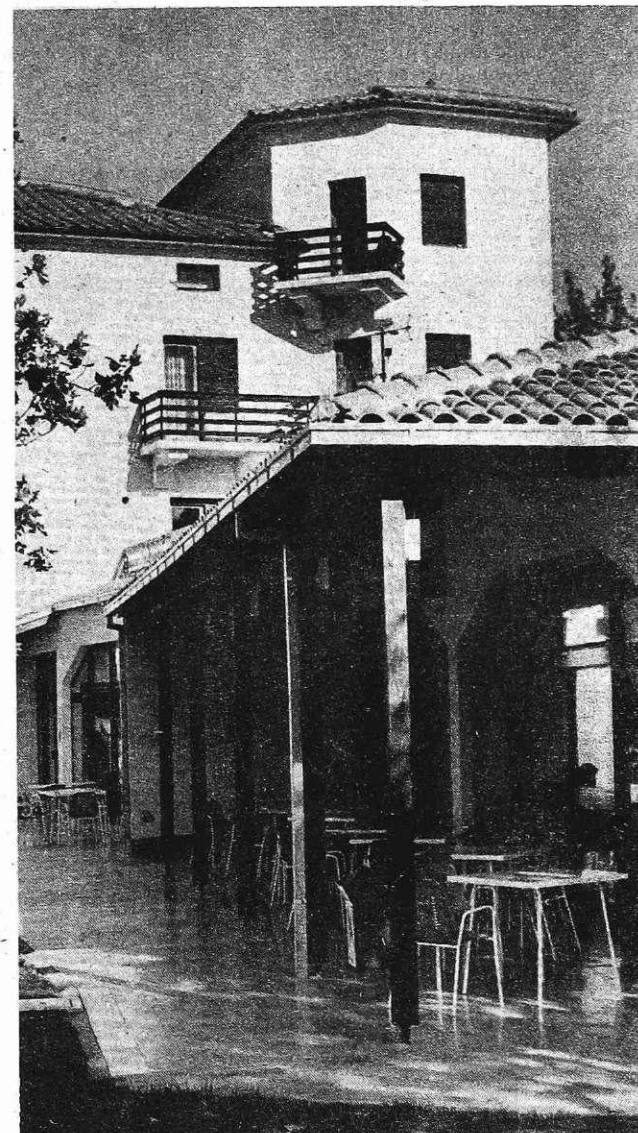
vljen povzetek poročila o varnostnih razmerah v občini ter poročilo o zavarovalni dejavnosti v občini Radovljica.

● Na skupni slovesnosti na Gorenjskem sejmu v Kranju so prejeli posebna priznanja za kakovostno ponudbo, dober odnos do kupcev in solidno postrežbo tudi predstavniki Murke iz Lesc.

● Po predlogu Kulturne skupnosti Radovljica za izvedbo srednjeročnega programa spomeniško-varstvenih in naravno-varstvenih akcij v obdobju 1986–1990 bodo namenili za te akcije 36,5 milijona din. Ta znesek predstavlja polovico načrtovane vsote za omenjeni program akcij. Drugo polovico denarja namreč zagotavlja iz svojih virov Kulturna skupnost Slovenije. Program je ocenjen po cenah iz leta 1985.

● Na občinskem plavalnem prvenstvu, ki ga je v radovljiškem kopališču organiziral Plavalni klub Radovljica v sodelovanju z zvezo telesnokulturnih organizacij občine Radovljica, je nastopilo nad petdeset plavalcev in plavalk, žal nobene med članicami. Pri pionirjih so bili najuspešnejši radovljiški plavalci: Luka Bole, Nina Sekovanič, Mirja Šostarič, pri starejših pionirjih pa: Miha Potočnik, Primož Zadravec, Polona Rob in Urša Praprotnik ter Staša Melink. Pri članih so bili prvi: Aleš Rebec dvakrat, ter Jure Šiftar in Tomaž Cilensek.

● Lep in zaslužen uspeh so si zadnjo soboto priborili člani Balinarskega kluba Radovljica, ko so premagali mariborski Branik kar 15:3 in se tako povzpeli na drugo mesto na lestvici takoj za ljubljanskim Bičevjem. Balinarji Lesc pa so bili uspešni v gosteh pri BK Besednjak, ki so ga premagali z 10:8. Leščani so trenutno osmi s šestimi točkami.

Počitniški dom v Crikvenici

RAZPRAVA O OSNUTKU SREDNJEROČNEGA PLANA

Na Srednji Dobravi šo se v torek, 10. septembra, zbrali predstavniki krajevnih skupnosti, vodje OZD lipniške doline iz krajevnih skupnosti Srednja Dobrava, Kropa, Kamna gorica, Lancovo, Ljubno in Podnart s predstavniki skupščine občine Radovljica. Razpravljali so o osnutku družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986–1990 oziroma 2000, o samoupravnem sporazumu o načinu združevanja in uporabi sredstev za finansiranje skupnih potreb delovnih ljudi in občanov v KS v občini Radovljica in vzdrževanju objektov in naprav, ki so jih v povojnih letih zgradili prebivalci s prostovoljnim delom in samoprispevki.

Po kratki razlagi osnutka plana za občino in posebej za lipniško dolino so se prisotni strinjali, da je v lipniški dolini potrebna manjša lekarna z enim zaposlenim, s čimer se strinjajo tudi Gorenjske lekarne. Zaradi neurejene preskrbe v poslovalnicah Špecerije Bled v lipniški dolini bo izvršni svet občine Radovljica povabil na razgovor predstavnike trgovin (tudi predstavnike Murke) in predstavnike krajevnih skupnosti.

Na predlog Plamena iz Kroe je treba proučiti možnost napeljave plina v lipniško dolino. Proučiti je treba predlog za gradnjo manjših vodnih elektrarn v lipniški dolini.

Cesta Podnart–Kropa–Kamna gorica–Radovljica, ki povezuje lipniško dolino z levim bregom Save, je na nekaterih mestih preozka in dotrajana in zato tudi smrtno nevarna, zato je treba zagotoviti potrebna sredstva za rekonstrukcijo ceste v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Zobna ambulanta v Kropi, ki je za lipniško dolino delala že pred dvajsetimi leti, naj ponovno začne z delom. Treba je tudi ustaviti propadanje starih stavb v Kropi in Kamni gorici, iz katerih ljudje odhajajo v nova stanovanja. V lipniški dolini imajo kar dva velika kamnoloma, ki močno spremenjajo naravno okolje,

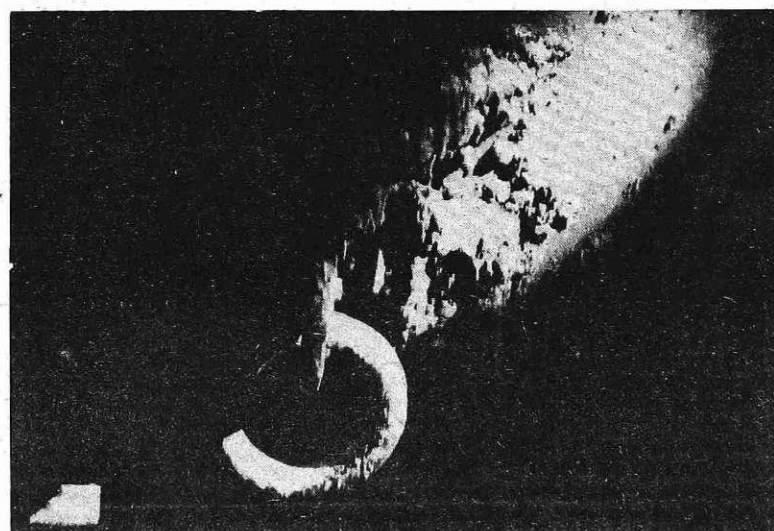
kamioni pa uničujejo ceste. O tem se bodo morali pogovoriti s predstavniki kamnolomov.

Strokovne službe bodo ugotovile, koliko novih hiš lahko še zgradijo na Dobravi. S srednjeročnim planom mora biti zagotovljeno, da se bo lipniška osnovna šola vzdrževala in

opremljala enako kot ostale šole v radovljiški občini. Izboljšati bi morali tudi avtobusne zveze v lipniški dolini.

Dogovorili so se, da bi OZD v lipniški dolini prevzele delno skrb za objekte in naprave, ki so bili po vojni zgrajeni ali nabavljeni s prostovoljnim delom in samoprispevki, da ne bodo začeli propadati. Dogovorili so se, da bo srečanje predstavnikov KS lipniške doline vsaj dvakrat letno, kar bo brez dvoma zelo pozitivno vplivalo na vsestranski razvoj in napredek lipniške doline.

Ciril Rozman

Ponev (foto: B. Grce)

RAZPIS TEČAJEV TUJIH JEZIKOV ZA OTROKE

Znano je, da so se močno razvili znanstveni, kulturni, politični in gospodarski odnosi med vsemi narodi. Treba je znati več jezikov. Zato bo delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice organizirala učenje tujih jezikov (nemščine in angleščine) za predšolske otroke in za učence osnovnih šol za tri starostne skupine:

- od 5. do 7. leta starosti (predšolski otroci),
- od 8. do 10. leta starosti (od 1. do 4. razreda osnovne šole),
- od 11. do 14. leta starosti (od 5. do 8. razreda osnovne šole).

Učenje tujega jezika za te starostne skupine bo organizirano na naslednji način.

a) Za predšolske otroke (od 5. do 7. leta starosti) je učenje tujega jezika organizirano s igrami. Tečaj traja 30 učnih ur v enem šolskem letu.

b) Za učence osnovnih šol bo učenje tujega jezika organizirano v treh stopnjah:

- I. stopnja učenje osnov jezikovnega znanja,
- II. stopnja branje in pisanje,
- III. stopnja spoznavanje jezikovne strukture.

Za posamezne stopnje učenja tujega jezika je predvideno 30 učnih ur.

Učenci, ki bodo dokončali vse stopnje tujega jezika (nemščine ali angleščine), bi pridobili osnove pisnega in ustnega izražanja v tujem jeziku.

Osnovne informacije za prijavo

— učenje tujih jezikov (nemščine in angleščine) organizira delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice takoj, ko je dovolj prijav za začetek tečaja:

— učenci, ki bodo dokončali posamezne stopnje učenja tujega jezika, bodo dobili potrdila o dokončani obliki izobraževanja;

— tečaji bodo organizirani na osnovnih šolah.

Prijave za tečaje bodo za učence sprejemali na šolah, za predšolske otroke pa na delavski univerzi.

Starši, usmerite svoje otroke v učenje tujih jezikov, saj je znano, da se otroci hitro naučijo tujih jezikov.

Tečaj bo organiziran v skladu z urnikom šole, interesnimi dejavnostmi učencev in v dogovoru s starši. Stroške za tečaj plačajo starši po ceniku delavske univerze.

Učitelji, usmerite učence v učenje tujih jezikov, ker bodo imeli s tem možnost širšega spoznavanja sveta in splošne kulturne razgledanosti.

Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice bo organizirala učenje tujih jezikov s pomočjo pedagoških delavcev po sodobnih učnih metodah.

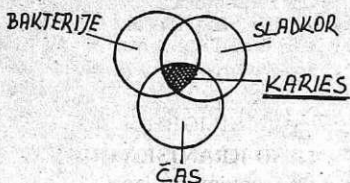
ZDRAVJE OTROKOVIH ZOB JE V ROKAH STARŠEV

DR. ALENKA MENCINGER

PREPOGOSTE SLADKARIJE — VELIKA NEVARNOST

Glavna vzroka za nastanek zobne gnilobe ali kariesa sta bakterijska zobna obloga ali plak in industrijski sladkor, pri tem pa ima pomembno vlogo tudi čas zadrževanja sladkorja v ustih.

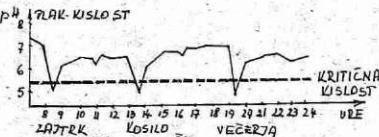

Če manjka eden od vzrokov, zobne gnilobe ni. Dokaz: neizrastel zob, to je zob, ki še ni pokukal v ustno votlino in še ni prišel v stik s sladkorjem in bakterijami, nikoli ne zgine.

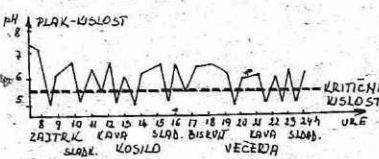
Plak ali zobna obloga dnevno nastaja na naših zobeh, vanjo se vseli bakterije, ki so vedno v ustni votlini. Bakterije so majhna živa bitja, ki so kljub velikemu številu — nekaj milijonov na enem zobu — za naše oko nevidne, kar je za njih pomembno, saj bi jih sicer na preprost način odstranili in za njih bi bilo konec vselega življenja na našem zobu. Nekaj teh bakterij je sicer za naše zobje potrebno, velika večina pa povzroča škodo našim zobem, to so tiste bakterije, ki se hranijo s sladkorjem. Čim več ga dobijo, bolj se razmnožujejo in ga predelujejo v zobem nevarno kislino.

Če imamo na zobeh bakterijsko oblogo in zaužijemo sladko jed in pijačo, bakterije začnejo že v nekaj minutah tvoriti kislino, ki razgrajuje — topi zobno tkivo, kar traja uro ali več. Čim večkrat na dan zaužijemo sladkor, tem večkrat na dan se tvori kislina v zobnih jamicah, vdolbinah, med zobmi in dlesnijo. Pravimo, da nastajajo kisle kopeli.

Poglejmo si prvi diagram. Trikrat na dan zaužita sladkarija v času obrokov — zajtrk, kosilo, večerja — povzroči, če si ne umijemo zob, trikrat zakislitev zob, kar traja 3 do 5 ur.

in drugi diagram

Če si sladkarijo privoščimo večkrat na dan, torej v obrokih in tudi med obroki, vidimo — glej sliko — da je kar desetkrat ali 10 do 12 ur trajala tako močna zakislitev na zobu, da je povzročila kemično razgradnjo trdega zobnega tkiva. V nekaj dneh pri tako pogostem uživanju sladkega tudi v malih količinah nastajajo bele lise na zobeh, po nekaj tednih pa že hrapava površina zoba, temu pa kar kmalu sledijo nevarne luknje v zobeh. V teh luknjah so bakterije zaščitene in nedosegljive za ščetine zobnih ščetk, razdiralni proces se sedaj še z večjo lahkoto širi, z večjo ali manjšo bolečino v notranjost telesa.

Kdo in kako nam lahko pomaga, da ne pride do nevarnih lukenj v zobeh in bolečin?

Zobozdravnik lahko popravi že nastalo luknjo, če zobna gniloba ni zajela globine zoba, torej če pridemo dovolj zgodaj k njemu. Vendar smo s tem naredili le malo, ker bo zobna gniloba nastala na drugih delih zoba in kljub skrbnemu popravilu in številnim zamašenim luknjam bodo na novo nastajali novi gnilobni procesi na zobu, dokler ga ne bomo izgubili in postali invalidi.

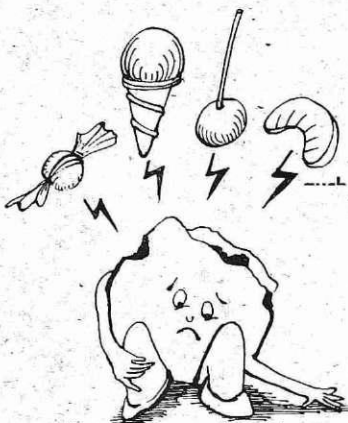
Rešitev oz. ohranitev zdravega zoba je le v rokah posameznika.

Vedeti moramo, da je vsaka jed ali pijača, ki vsebuje 2 % sladkorja, po okusu je to komaj sladko, že nevarno za zobe, saj nastaja iz njega v bakterijski oblogi zoba kritična kislina. Zato je bolj kot količina škodljiva pogostost zaužite sladkarije. Pri večkratnem zaužitju malih količin sladkorja med dnevnim nastane zobna gniloba mnogo hitreje, kot če zaužijemo enkrat na dan večjo količino. Raziskave so pokazale, da je dovolj, če 200-krat vtaknemo v ne-

umita usta sladkarijo, da nastane na zobeh vidna zobna gniloba. Zato lahko razumemo velikokrat izrečene besede staršev: »Saj ne dam otroku veliko sladkega, ampak večkrat po malem«. Tudi s tem delajo veliko napako v škodo otrokovih zob. Zapišimo si: sladkor je glavni in velik sovržnik naših zob. Če pomislimo, kaj vse je sladko, kar otroku ponudimo: sladek čaj, sladek kakao, sladkano mleko, čokolino, medolino, malinovec, sladki namazi, napolitanke, marmelada, keksi, žvečlici, bomboni, čokolada, sladkane jedi itd., se ne bomo čudili, od kod luknje v otrokovih ustih.

Ni nam prirojen, da moramo uživati sladko hrano in pijačo, okus po sladkem otroku privzgojijo starši.

Kar pomislimo: naš dojenček joka, ker je žejen. Priznajmo: žejo lahko pogasimo z mlekom ali nesladkanim čajem, mi pa mu vsiljujemo sladek čaj, sladkano mleko, čokolino in tako nehoti privzgojimo okus po sladkem. Otrok se na ta okus privadi in ga kasneje tudi zahteva. Ali še kdo od naših otrok pozna najbolj zdravo pijačo za žejo — vodo! Marsikje na svetu bi bili veseli, če bi imeli tako zdravo pijačo, kot je naša voda. Ali

kdo od otrok pozna pravi okus mleka?

Staršem svetujemo:

Danes jemo mnogo preveč sladkorja, preveč, kot ga telo, tudi otrokovo, potrebuje. Omejite porabo sladkorja pri sebi in svojem otroku. Ne napravite iz svojega otroka sladkosneda. Kontrolirajte uživanje sladkorja že pri dojenčku. Ne navedite dojenčka na okus sladko, dupe ne pomakajte v sladkor ali med, kar je zlasti pred spanjem zelo škodljivo za zobe.

Otroku ne dajajte sladkarij med obroki, tudi v mali količini ne.

Otrok naj ne je sladkarij vsak dan! Raje pripravite otroku enkrat tedensko sladek dan, naj se sladkarij naje, tudi večjo količino, obvezno pa si mora po zaužitju teh sladkarij umiti zobe.

Ne nagrajujte otroke s sladkarijami, ki jih bo jedel ves dan, pač pa raje s sadjem, z igračo, s svojo pozornostjo. Na to je zlasti treba opozoriti stare mame, tete ...

Ljubezni do otroka ne izkazuje s sladkarijo, ki škodi zdravju otrokovih zob!

Sladkarije so, to je dejstvo, uživati pa jih moramo kontrolirano.

Zapomnite si: čist zob ne gnije, brez sladkorja ni zobne gnilobe.

ZA BOLJ USKLAJENO PRIREDITVENO DEJAVNOST V OBČINI

V sredo, 11. septembra, se je na prvi seji sestal programski svet prireditvenih dejavnosti pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice. Programski svet sestavljajo delegati Zveze kulturnih organizacij, občinskega sveta zveze sindikatov, Vzgojnoizobraževalnega zavoda, Vzgojnovarstvene organizacije, Centra srednjega usmerjenega izobraževanja in gledališča Tone Čufar.

Osnovna naloga programskega sveta prireditvenih dejavnosti je, da skrbi za kar najbolj usklajeno, pestro in celovito prireditveno dejavnost tako na mestnem območju, oziroma na Jesenicah, kot v ostalih krajevnih središčih, kjer imajo ustrezne prostore. Delegati sveta so bili soglasni, da gledališče Tone Čufar nadaljuje z v preteklosti uspešno začeti prireditvami za najmlajše pod naslovom »Naša — vaša matineja« na Jesenicah, Dovjem oziroma v Mojstrani, Kranjski gori in Žirovnici in morda še kje, kjer se bo pač pokazal interes. Ob tem so delegati predvsem poudarili, da mora biti interes za te prireditve izražen v posameznih okoljih, kajti le v tem primeru bo uspeh matinee zagotovljen. Čimveč teh prireditev bodo poskušali izvajati tudi v prostorih vzgojnoizobraževalnih organizacij na območju občine.

Na prvi seji so se delegati programskega sveta prireditvenih dejavnosti tudi dogovorili za štiri glasbeno-baletne in plesne prireditve, ki jih bodo izvedli v sezoni 1985/1986 na Jesenicah. Tako naj bi letos v začetku novembra na Jesenicah gostoval poklicni glasbeno-baletni ansambel, prvi teden v decembru pa v okviru prireditev »evropsko leto glasbe« in ob 200-letnici rojstva velikega skladatelja Johanna Sebastiana Bacha Komorni orkester RTV Ljubljana.

Prihodnje leto za kulturni praznik Slovencev načrtujejo koncert Slovenskega okteta, v marcu pa nastop folklornega ansambla France Marolt iz Ljubljane. Poleg teh načrtovanih nastopov in rednih gledaliških predstav, za kar je že razpisal abonma, bodo v kulturno ponudbo na mestnem območju vključeni tudi nastopi kvalitetnih domačih ansamblorov, prireditve, ki se ponavljajo, kot je novoletni koncert, srečanje mladinskih in odraslih pevskih zborov, mednarodni festival amaterskega filma, gostovanje kulturnih skupin pobratnih občin in drugo. Vsekakor bo s

pričetkom delovanja nove kino dvorane na Jesenicah, predvidoma 29. novembra, za dan republike, potrebno tudi ustrezno programsko usklajevanje z vodstvom Kino podjetja Kranj, kot nosilca filmske programske politike na Jesenicah.

Na seji so govorili tudi o tem, kako popestriti prireditveno dejavnost v središčih krajevnih skupnosti naše občine, da bi kulturna ponudba lahko zajela, oziroma bila dostopna slehernemu delovnemu človeku in občanu. To ponudbo bi morali organizirano popestriti predvsem z domačimi kvalitetnimi ansambli oziroma skupinami, kot so gledališče Tone Čufar, pihalni orkester Jeseniški železarji, ženski pevski zbor Milko Škoberne in mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar, vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, kvalitetni zbori in skupine šol, poleg nekaterih kvalitetnih skupin iz sosednje radovljiške občine.

Tudi pri obravnavi tega vprašanja so bili mnenja, da mora biti za poživitev programske ponudbe na ostalih območjih občine več interesa in pobude tudi v krajevnih skupnostih oziroma v kulturnih društvih in organizacijah na posameznih območjih. Programski svet prireditvenih dejavnosti se bo prihodnji mesec ponovno sestal in razpravljaval samo o tem, kako poživiti prireditveno dejavnost tudi na ostalih območjih občine. Nedvomno bodo v svetu morali, skupaj z jeseniško delavsko univerzo in drugimi dejavniki, spregovoriti tudi o najširše zasnovani vzgojnoizobraževalni dejavnosti, to je o različnih oblikah poljudnoizobraževalnih in poljudno-znanstvenih predavanj, klubskih večerih in podobno, kar vse pravzaprav sodi v čimbolj celovito kulturno ponudbo.

Vsekakor je bil takšen usklajevalni organ na Jesenicah potreben, saj smo v preteklosti velikokrat doživljali veliko neusklajenost prireditvene dejavnosti tako v časovnem kot v vsebinskem pogledu.

OTVORITEV RAZSTAVE

Ob otvoritvi razstave umetniške keramike Darje in Roka Součka iz Škofje Loke je v kulturnem programu v petek, 13. septembra, v likovnem salonu DOLIK nastopila pianistka Urška Rebernik, gojenka glasbene šole Jesenice, kjer jo klavir učil Lojze Jeram. Za svoj uspel nastop je požela obilo priznanja številnih udeležencev otvoritve razstave. Razstavo, ki si jo bomo lahko ogledali do vključno 25. septembra, je odprl Joža Varl, ki je predstavil umetnika in se jima zahvalil za nastop v likovnem salonu na Jesenicah. (tekst in foto: Branko Blenkuš)

Živim in pišem

KNJIGE NAŠE MLADOSTI EDO TORKAR

Nekateri pisatelji (Henry Miller, Momo Kapor, Marjan Rožanc idr.) so o knjigah pisali romane; prave pravcatе ljubezenske romane, ne globokoumne teoretične analize in literarno zgodovinske študije. V njih knjige zaživijo kot bitja iz mesa in krvi svoje polno erotično življenje skozi prizmo osebnostnega dozorevanja tistih, ki o njih pišejo.

Tudi moj odnos do knjig (kakor tudi do sveta in življenja nasploh), je v bistvu erotičen. Nanje se odzivam čustveno, ne razumsko, vzljubim ali zasvožim jih na prvi pogled ali otip in knjiga, v kateri me ne pritegne prva stran ali poglavje, nimam nobene možnosti, da bi jo še kdaj odprl in do konca prebral — tako kot se pozneje le stežka zaljubim v žensko, ki nam je bila že na prvi pogled zoprna.

Z leti se seveda vse manj zaljubljam — tako v ženske kot tudi v knjige. Koža nam čez in čez podplat postane, naša zmožnost poistovetenja in uživanja v tuje usode se zmanjša — a spomine na prve ljubene se zmeraj čuvamo v skritih kamrih srca, saj vemo, da nam vse modrosti in izkušnje zrelih let ne morejo odtehtati ene same neumnosti, ki smo jo zagrešili, da bi vzbudili pozornost deklice, ki nam je s svojimi zlatimi kiskami zmešala glavo.

Moja prva knjiga je bila slikanica *Juri Muri* v Afriki, ki je pripovedovala o fantiku, ki se je bal vode in je odpotoval v Afriko, da se mu ne bi bilo treba umivati. Dobil sem jo kot nagrado za lepo čitanje v prvem razredu osemletke. Naslednje knji-

žno darilo sem dobil v osmem razredu, in sicer Stevensonov Otok zakladov, ki so mi ga poslali v zahvalo za sodelovanje v radijski Enajsti šoli pod mostom. V svojo stvarstvo moram priznati, da knjige, ki se ponasa z lastnoročnimi podpisi Franceta Bevka, Ele Peroci in Toneta Pavčka, še zdaj nisem prebral. (Pač pa sem v njej večkrat občudoval barvne ilustracije Aca Mavca.) Zato pa sem s toliko večjo strastjo požiral Vernov Skrivnostni otok, pa Haggardove Salomonove rudnike, Montgomeryjevega Rumenookega, Zvezdne ladje Efremove, Bassovo Nepremagljivo enajsterico in Seliškarjevo Veliko galo predstavo. In nikoli pozneje se nisem mogel tako z dušo in telesom predati nobeni ženski, pustolovski ali iluziji, kot sem se predaval Mustrovim stripom v nekdanji Petkovi panorami.

Zgodi se, da se v knjižnici utrudim od brskanja po policah s knjigami za odrasle in grem v pionirski oddelek. Da, tu so še vse moje knjige. Zvesto in potrpežljivo me čakajo prav take, kot sem jih bil pred dvajsetimi in več leti odložil. Z ljubeznimi jih jemljem v roke, s pogledom božam dobro mi znane ilustracije, tako mi je, kot da bi se srečal s svojim izgubljenim otroštvom.

Deklice, pred katerimi smo zardevali in jecljali v času prvih dlak, so zdaj že vse po vrsti zavaljene in dolgočasne gospodinje na pragu srednjih let, knjige, ki smo jih imeli radi, pa so ostale takšne, kot so bile — večno mlade, sveže in vznemirljive.

Edo Torkar

KONEC RAZSTAV NA BLEDU

Vrata Festivalne dvorane so se te dni zaprle za likovne razstave, ki jih prireajo v poletni turistični sezoni in s tem ponudijo našo umetnost predvsem tujim gostom.

Razstave prireja slikarska sekcija pri KUD Bled, v zadnjem času pa ji pomaga tudi Turistična poslovna skupnost. Največ prizadevanj pa kaže za te razstave prof. Janez Ravnik — domačin, ki poučuje tudi na šoli.

To poletje so razstavljali v Festivalni dvorani: Janez Hafner iz Škofje Loke, Polde Mihelič iz Kamnika, Franc Bergant z Bleda ter Janez Ravnik z Bleda. Mihelič in Bergant sta prikazala krajine, po katerih sta pri nas že dobro znana. Posebno velja to za Berganta in njegove pejzaže triglavskega pogorja, predvsem privlačni pa sta bili tudi slike domačin na Zlatniku.

Pripravili so tudi planinsko razstavo gorske krajine in planinske literature ob 90-letnici Planinskega vestnika.

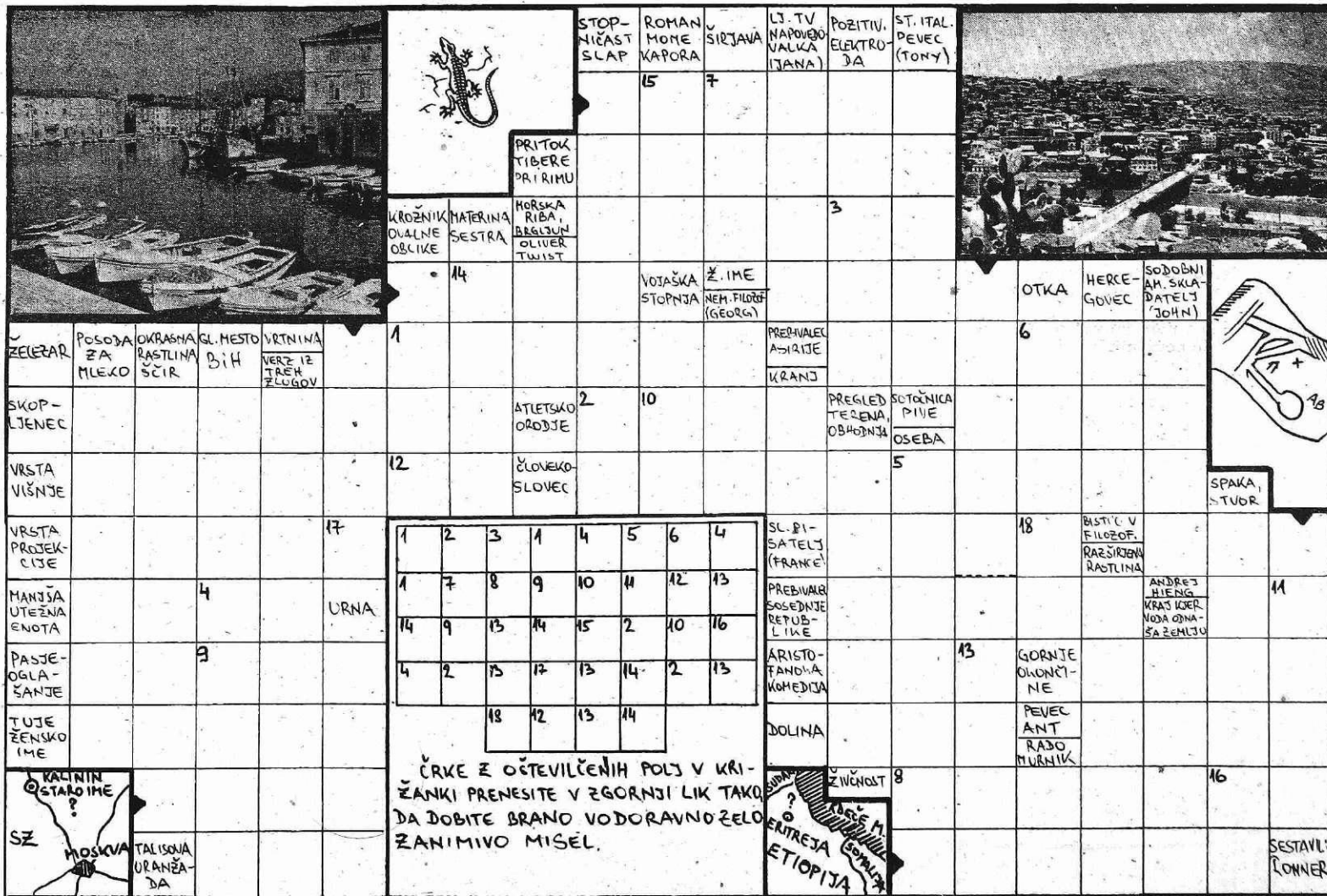
Te razstave so se vrstile od prvih dni julija do začetka septembra.

In kaj nam je povedal Ivan Jenko, ki vestno bdi nad razstavami in si tudi zabeleži vsako misel, izjavo domačega ali tujega obiskovalca. Obisk je bil to poletje dober. V 85 razstavnih dneh je bilo 17.555 obiskovalcev. Seveda pa bi bilo potrebno še marsikaj spremeniti. Tako naj bi bile razstave odprte od 17. ure dalje, saj v poletni vročini nihče ne zaide na razstavo sredi popoldneva, ko je še kopanje.

Z razstavami naj bi pričeli že v začetku junija, pa tja do konca septembra, saj je treba misliti tudi na posezonske goste, ki jih ni malo. Pa tudi domačini imajo v tem času več možnosti za ogled. Več obiska je tudi ob sobotah in nedeljah. Zanimivo je tudi to, da je vse več zanimanja za nakup razstavljenih slik, posebno to velja za krajinarje. Med kupci so večinoma domačini in domači gosti, pa tudi med tujci se najdejo interesi.

Še nekaj je zanimivo. Ob otvoritvah se zbere vedno več ljubiteljev naše domače umetnosti — skoraj vedno pa je prisoten tudi avtor. Za konec pa še to. Že prihodnje leto bi lahko povabili na razstavo na Bled še nekaj več naših domačih likovnih mojstrov.

V Festivalni dvorani so več kot mesec dni razstavljali še idejne načrte za gradnjo turističnega naselja na Mlinem. Najboljši in izbrani so bili načrti Marka Mušiča, drugo nagrado sta zaslužila Jurij Kobe in Aleš Vodopivec, podeljeni pa sta bili še dve tretji Zlatku Ugljenu in Janezu Lajevcu. Škoda, da za te projekte tudi med domačini ni bilo kaj prida zanimanja; pripisani sta bili le dve pripombi. Verjetno bi bilo več zanimanja, če bi bili tik pred uresničitvijo tega projekta. Božo Benedik

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 21. septembra, ob 18. uri

JESENICE : BOSNA

V sredo, 25. septembra, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : OLIMPIJA.

Vabljeni!

Hokej na ledu

BOJ ZA TOČKE SE ZAČENJA

Ko boste brali te vrstice, bo za nami že prvo kolo letošnjega 39. prvenstva Jugoslavije v hokeju na ledu. Letošnje prvenstvo bo najdaljše doslej in, kot kaže, tudi daleč najbolj zanimivo.

Za točke se bo borilo kar deset moštev: Vojvodina, Crvena zvezda, Partizan, Medveščak, Bosna, Avtoprevoz, Cinkarna, Kompas Olimpija, Kranjska gora in Jesenice, le trije: Partizan, Kompas Olimpija in Jesenice se bodo resneje potegovali za 39. luvoriko, čeprav tudi na Crveno zvezdo ne bi smeli pozabiti.

Zadnje srečanje pred začetkom državnega prvenstva so Jeseničani imeli v Celovcu, kjer so v tekmovalni tekmi proti Karavankam izgubili proti KAC s 5:9 (1:4, 1:2, 3:3). Niso igrali slabo, toda v prvi tretjini so napravili vrsto napak, kar je bilo usodno. Naši so v enajsti minuti povedli z 1:0, nato pa so med dvajsetimi in sedemdesetimi minuto, se pravi v petih minutah, prejeli kar štiri zadetke. V drugi in tretji tretjini so naši pokazali solidno igranje, vendar je bila prednost domačinov prevelika. Ponovno smo se lahko prepričali, da našim manjka hitrost in moč.

Ob tem seveda ne smemo pozabiti na besede trenerja Romana Smoleja, da načrtujejo počasen dvig forme, saj bo letošnja sezona najdaljša doslej in tudi naporna, zato je programiranje forme morja najbolj pomembno.

Cilj Jeseničanov je torej prvo mesto in 22. luvorika. Kaj pa Kranjska gora?

V pripravljalnem obdobju je kazalo, da Kranjskogorci, ki so v preteklem prvenstvu zasedli odlično četrto mesto, sploh ne bodo mogli "skrpati" moštva. Trije najboljši so prestopili Jesenicam. Noč in Mežnarc sta odšla k Avtoprevozu, trije v Sarajevo k Bosni, nekateri pa v JLA. Ko je že kazalo, da sploh ne bo normalnega moštva, so na pomoč priskočili trije veterani: Joža Razinger, Silvo Poljanšek in Ivo Jan, ki bodo poskusili pomagati mladim in neizkušenim igralcem. Tudi cilj je obstanek v družbi najboljših, kar bo iz-

redno težko, saj so se nekateri neposredni tekmeči Kranjske gore precej okrepili, celo s hokejisti iz tujine.

Hokejisti iz tujine (največ bo Kanadčanov) bodo sploh osnovna značilnost letošnjega državnega prvenstva. Poleg Kanadčanov pa ne bo manjkalo tudi Čehov, Slovkov in Poljakov, Kompas Olimpija pa se zanima za Skandinavce.

O tujcih na Jesenicah sploh ne razmišljajo, kajti ne le, da nimajo toliko denarja, temveč je osnovna opredelitev: igrati z lastnimi, doma vzgojenimi hokejisti. Prav zaradi tega so pri HK Jesenice v svoje vrste pogumno vključili tri zelo mlade igralce: Tišlerja, Smoleja in Razingerja, ki so še mladinci. Kljub mladosti bodo, kot kaže, igrali pomembno vlogo, saj v pripravljalnih tekmah, tudi v »pokalu Karavank«, niso razočarali. V nekaterih dvobojih pa so se izkazali z borbeno in domiselno igranje. Čeprav jim očitno manjka telesnih moči, pa znajo s srčnostjo to vsaj delno nadomestiti.

V letošnjem prvenstvu bodo Jeseničani igrali s štirimi napadalnimi trojkami. To postaja, kot kaže, nujna, saj večkrat poudarjamo, da bo letošnja sezona najdaljša doslej in tudi najbolj naporna. Ob tem se sicer pojavlja vrsta težav, ker se igralci morajo navaditi na tak način igranja, toda strokovno vodstvo v Podmežakli upa, da bodo težave kmalu minile.

Napornost letošnjega prvenstva bo tudi v tem, ker se bodo tekme vrstile izmenoma sredo — sobota. Prav zaradi tega objavljamo pare za naslednji kolo. Drugo kolo bo na sporedu v soboto, 21. septembra, ko se bodo pomerili: Jesenice — Bosna, Vojvodina — Kranjska gora, Olimpija — Medveščak, Cinkarna — Partizan, Crvena zvezda — Avtoprevoz.

V sredo, 25. septembra, bo na sporedu tretje kolo: Kranjska gora — Olimpija, Medveščak — Jesenice, Avtoprevoz — Cinkarna, Bosna — Crvena zvezda, Partizan — Vojvodina.

D.

NOGOMET

ALPINA (ŽIRI) : JESENICE 1:0 (0:0)

Po dobrih igrah v prvih treh kolic prvenstva v medobčinski gorenjski nogometni ligi so naši nogometaši tokrat zaigrali zelo slabo in zaslužen izgubili z moštvom Alpine z rezultatom 1:0 (0:0). Upajmo, da so naši nogometaši v tem srečanju imeli le slab dan in da ni vzrok za poraz kriza, ki se pač v določenem obdobju pojavlja v vsakem moštvu.

V četrtek, 19. septembra, igrajo Jeseničani prvo tekmo na turnirju prijateljstva treh meja z moštvom TRBIZA. V tej tekmi bodo morali naši nogometaši zaigrati tako, kot znajo, če želijo doseči ugoden rezultat in s tem uvrstitve v finale tega tradicionalnega turnirja, kjer so lansko leto osvojili prvo mesto.

LESCE : JESENICE 2:2 (1:1)

V prvi prvenstveni tekmi sta se moštvi po enakovredni igri razšli z neodločenim rezultatom, ki tudi najbolj ustreza dogodkom na igrišču.

Zadetka za Jesenice je dosegel Husič.

BOHINJ : JESENICE 0:6 (0:2)

V četrtek, 12. septembra, je mladinsko moštvo Jesenic v okviru tekmovanja za pokal ZSMJ gostovalo v Bohinju, kjer je po boljši igri zaslužen premagalo svoje sovratnike iz Bohinja in se tako uvrstilo v drugo kolo tega tekmovanja.

Gole za moštvo Jesenic so dosegli: Husič 3, Poljanšek, Dombič in Lihtneger.

JESENICE : BLED 4:3 (3:2)

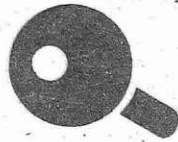
Jeseniški najmlajši nogometaši so tudi tokrat zaigrali odlično in premagali svoje sovratnike z Bleda. Igra obeh moštev je navdušila vse gledalce. Jeseničani so bili tehnično boljši. Gostje z Bleda pa s hilitimi nasprotnimi napadi vnašali zmozo v obrambne vrste Jeseničanov ter tako uspevali obdržati ravnovesje v igri.

Gole za Jesenice so dosegli: Dombič, Trajkovič, Šinikovič in Stankovič.

BRITOF : JESENICE 4:1 (3:0)

Večkrat gorenjski kadetski prvaki, igralci Britofa, so tudi v srečanju z našimi kadeti dokazali, da so najboljši moštvo na Gorenjskem.

Gol za Jesenice je dosegel Dombič.

NASTOPI JESENIŠKIH NAMIZNOTENIŠKIH IGRALCEV

V Novi Gorici je bil v soboto prvi letošnji selekcijski turnir najboljših mladink SRS, na katerem je nastopilo 30 igralcev v treh jakostnih skupinah. Igralke je izbral republiški selektor za ženske Pajntar na osnovi lanske jakostne lestvice. V prvi skupini ni bilo jeseniških igralcev, v drugi skupini pa je Barbari Markež uspelo osvojiti drugo mesto in s tem uvrstitev v prvo jakostno skupino na naslednjem selekcijskem turnirju. V tretji skupini je Mojca Smolej osvojila peto mesto. Obe sta še pionirki, vendar sta bili uvrščeni tudi v skupine mladink zaradi dosedanjih uspehov.

Igralci Jesenic so nastopali v Kobaridu na propagandnem turnirju za pokal »Kobariške republike«. Nastopilo je 16 pionirskih in 20 članskih ekip ter pionirji in člani v igrah posamezno.

Jeseniška ekipa Ferbežar-Pem je osvojila prvo mesto in pokal pri pionirjih ter tretje mesto med članskimi ekipami, ekipa Murove Halilagić-Rupnik pa je bila v skupini pionirjev druga.

V igrah posamezno je bil pri pionirjih Robert Ferbežar drugi, Elen Halilagić z Murove četrti, Zmago Pem in Aleš Saiger z Murove pa sta osvojila 5. do 8. mesto. V skupini članov sta Goran Džukić in Franc Šranc (Murova) osvojila 5. do 8. mesto.

V reprezentanco SRS za mladinske igre treh dežel, ki bodo ta petek in soboto v Postojni, je republiški kapetan določil tudi jeseniško igralko Barbaro Markež.

(S)

USPEHI TERAŽA

Franci Teraž je 8. septembra na mednarodni gorski tekmi (500 m višinske razlike) v Firencah (Italija), ki je štela tudi za državno prvenstvo Italije, v zelo hudi konkurenci zasedel odlično 13. mesto.

Na nočnem teku 12. septembra v Medvadah na 12 km dolgi progi je Teraž dosegel drugo mesto.

Pri ženskah je zmagala še zelo mlada tekmovalka Lidija Golob iz Mojstrane.

V soboto, 14. septembra se je Teraž udeležil tradicionalnega teka v Kokrici. Na 13 km dolgi progi so o zmagovalcu odločali zadnji metri. Zmagal je Jaka Škorjanc (AK Olimpija), Franci Teraž pa je zaostal 3 sekunde in se je moral zadovoljiti z drugim mestom.

Pri ženskah je zmagala Tatjana Smolnikar (AK Kamnik).

REPERTOAR ZA SEZONO 1985/86:

Bertolt BRECHT: MALOMEŠČANSKA SVATBA (komedija)

Brechtova MALOMEŠČANSKA SVATBA sodi med najbolj humorne in komedijske Brechtove igre. Nastala je v Brechtovem predemigracijskem obdobju in s svojo zgodbo razgalja moralni svet nemškega malomeščanstva, ki postane kasneje oporišče nemškega nacionalizma. Naša uprizoritev bo prva odrska postavitev tega znamenitega Brechtovega dela na Slovenskem.

Janez POVŠE: CELJSKE JEČE (igra v dveh delih)

Povšetove CELJSKE JEČE so nov dramski poskus na temo, ki že od Jurčiča naprej vznemirja in zaposluje slovenske dramske avtorje (Otona Župančiča, Antona Novčana, Bratka Krefta, Frančka Rudolfa in druge). Janez Povše v svojem delu razkriva pravno-sodno ozadje umora Veronike Deseniške — toda s kritičnim odnosom do našega modernega časa, v katerem so oblastništvo, nasilje in strah postali bistvo politike. V našem gledališču bo Povšetova igra doživela KRSTNO UPRIZORITEV.

Robert THOMAS: OSEM ŽENSK (kriminalka)

Zanimiva in napeta kriminalka s presenetljivim koncem, ki ga seveda ne smemo povedati. Povemo lahko le, da se zgodba dogaja v družinski vili, v kateri živi osem žensk. Ob umoru, ki se zgodi v tej vili, pa se začno razpletati in razkrivati značaji vseh teh žensk in njihovih skritih, drugo življenje, drugi jaz. Delu ne manjka humorja in seveda prave psihološke napetosti.

Te tri predstave bomo naštudivali z igralsko družino GLEDALIŠČA »TONE ČUFAR«. V redni abonma pa bomo vključili še TRI gostujoče predstave amaterskih ali profesionalnih gledališč. Za redne abonente GTC bo v tej sezoni ŠEST GLEDALIŠKIH PREDSTAV.

ABONMAJSKI POGOJI:

Ob koncu sezone 1984/85 smo med gledalci našega gledališča izvedli anketo. Večina anketiranih je izrazila željo, da bi bile gledališke predstave predvsem ob sobotah in nedeljah ter ob petkih. Nekateri pa si želijo tudi zgodnejši začetek predstav.

Zato smo se letos odločili za naslednje ABONMAJE:

ABONMA PREMIERSKI — ob sobotah ob 19.30,

ABONMA I, II, III — ob petkih ob 19.30,

ABONMA IV — ob petkih ob 17.30.

Posebno opozarjamo na ABONMA IV, ki je namenjen upokojenecem in tistim gledalcem, ki jim je večerna ura obiska gledališke predstave prepozna.

DIJAKI, ŠTUDENTI in UPOKOJENCI imajo ob vpisu popust.

ABONMAJE LAHKO PLAČATE V TREH OBROKIH: prvega ob vpisu abonmaja, drugega do 31. decembra 1985, tretjega do 1. marca 1986.

VPISOVANJE ABONMAJEV:

Vsak dan, razen sobote, od 9. do 30. septembra in od 1. do 5. oktobra v pisarni gledališča od 10. do 12. ure. Ob SREDAH in ČETRTHIH pa še popoldne od 16. do 17. ure. Vse informacije lahko dobite osebno ali po telefonu števil. 81-260.

VABLJENI!

TUDI NA MLADINO NISMO POZABILI. Za odraščajočo mladino pripravljamo predstavo, ki nosi naslov MI, VRABČKI. Predstavo pod vodstvom igralke ALJE TKACEVE pripravljajo mladi z Jesenic in bližnje okolice. Sami pišejo tekst, sami ga bodo igrali, sami si bodo domislili scensko-kostumsko in režijsko zasnovano predstavo.

ZA NAJMLAJŠE pripravljamo lutkovno igrice TRIJE SNEŽAKI. Prav tako bomo tudi v letošnji sezoni nadaljevali z NAŠO — VAŠO MATINEJO.

Iz lanske sezone pa bomo še ponavljali: F. Dürrenmatt — FIZIK, F. Prešeren — KRST PRI SAVICI in A. Smole — VARH ter obe monodrami, B. B. Baranovičeve — GERMAINE IN PES in B. Hofmana — MOŽ BREZ OBRAZA.

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR«
JESENICE

RAZPIS POHODA SLOVENSKEH ŽELEZARJEV NA VODIŠKO PLANINO

Organizator pohoda je športna komisija OOS Plamen Kropa, izvajalec pa Planinsko društvo Kropa in GRS Radovljica. Vodja pohoda je Janez Smrekar.

Pohod bo v soboto, 28. septembra, zbirališče pa bo ob 9. uri pred sindikalnim domom v Kropi.

Smer pohoda: Kropa — Jamnik — ogled partizanske tiskarne »Meta«, Zidana skala — Vodiška planina — sestop v Kropo.

Udeleženci pohoda naj bodo primerno obuti in oblečeni. Pohod bo ob vsakem vremenu in na lastno odgovornost.

Pohod bomo ob slabem vremenu končali v sindikalnem domu v Kropi, ob lepem pa pred njim.

Prijave zbiraemo hkrati z vplačilom prispevka 200 din. Za delavce iz TOZD in delovnih skupnosti prijave sprejema sindikat ŽJ (stari IBM), za TOZD na Beli in na Javorniku pa se lahko prijavite pri Mirku Podlipniku in Borisu Lazarju v adjustaži bluminga.

Prijave bomo zbiral do petka, 20. septembra.

Odhod avtobusa bo za udeležence iz Železarne Jesenice v soboto, 28. septembra, ob 8. uri zjutraj izpred Čufarja.

OBČINSKO PRVENSTVO V MALEM NOGOMETU

Na podlagi letnega programa komisija za šport in rekreacijo pri ZTKO Jesenice organizira občinsko prvenstvo v malem nogometu.

Prijavnina je 1500 din, sistem tekmovanja, razpored in posebna določila o izvajanju prvenstva bodo določena na sestanku vodij ekip, ki bo v petek, 27. septembra, ob 15.30 v prostorih Zveze (v Podmežakli). Pisne prijave z imeni in priimki igralcev (12) pošljite do 27. septembra na naslov: ZTKO Jesenice, Ledarska 4, 64270 Jesenice, kjer dobite tudi vse potrebne informacije.

Z NJO V TRAVI

Spominjam se, da je bil lep dan. Narava se je prebujala v vsej svoji jutranji lepoti. Jutranja rosa, ki je pokrivala travnik, se je začela izgubljati v pomladnem dnevu. Sonce je ravno poškililo izza obzorja in naju obsijalo s svojo rajsko svetlobo.

Ležala sva v travi. Obrnil sem se k njej in jo s svojo tresočo roko nežno objel. Potegnil sem jo k sebi in ji z drugo roko šel po celem telesu. Prišel sem do gumbka in ji ga odpel. Še močneje sem jo stisnil k sebi. Poiskal sem njeno najobčutljivejše mesto in nežno pritisnil. V hipu je vzvalovila in doživela trajaž vrnunec.

To je bil moj prvi strel s puško M-48. Tarčo sem zgrešil.

Fon B.

GLASBENI VEČERI V MARKOVI CERKVI — VRBA 1985

Glasbena mladina Jesenice bo tudi letos organizirala ciklus koncertov v cerkvi sv. Marka v Vrbi. Zaradi podobnih prireditev, ki so bile v poletnih mesecih na Bledu in v Radovljici, so organizatorji letošnje termine pomaknili v september.

Do 28. septembra bosta v Vrbi naslednja zanimiva in kvalitetna koncerta:

— sobota, 21. septembra, ob 20. uri: Trobilni trio — Stanko Protnik, trobenta; Jože Kocijancič, horn; Božidar Lotrič, pozavnja;

— sobota, 28. septembra, ob 20. uri: Pavla Uršič, harfa.

Vstopnice po 150 din bodo v prodaji pol ure pred vsakim koncertom.

Glasbena mladina Jesenice